

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

HEZKUNTZA
ETA KIROL
FAKULTATEA
FACULTAD
DE EDUCACIÓN
Y DEPORTE

DIBERTSITATE FUNTZIONALA HAUR LITERATURAN

GRADU AMAIERAKO LANA

EGILEA: Estébanez Calzada, Sara.

ZUZENDARIA: Etxaniz Erle, Xabier.

Gazteizen, 2019ko ekainaren 3an

AURKIBIDEA

DIBERTSITATE FUNTZIONALA HAUR LITERATURAN	4
MARKO TEORIKOA	5
1. HAUR LITERATURAREN INGURUAN	5
1.1. Haur Literatura definitzen:	5
1.2. Haur Literaturaren funtzioak:	6
1.3. Baloreen transmisioa Literaturaren bidez	8
1.4. Gai tabuak Haur Literaturan:	9
1.5. Urritasunak Haur Literaturan:	11
1.6. Urritasunak lantzearen garrantzia Haur Literaturan	13
1.7. Urritasunak ulertzeko modua	14
1.8. Urritasunak gaur egun	16
IKERKETA:	20
2.1. METODOLOGIA:.....	20
A CORPUSA AUKERATZEKO KRITERIOA:	21
B CORPUSA AUKERATZEKO KRITERIOA.....	21
EMAITZAK	22
A CORPUSEKO DATUAK:	22
A CORPUSEKO ONDORIOAK:	23
B CORPUSEKO DATUAK ETA ONDORIOAK:	24
ONDORIO OROKORRAK	32
BIBLIOGRAFIA	35
ERANSKINAK	39
1GO ERANSKINA: A CORPUSA	39
2. ERANSKINA: A CORPUSA AZTERTZEKO FITXA:	41
3.ERANSKINA: DIBERTSITATE FUNTZIONALAREN INGURUAN JARDUN DUTEN AUTOREEN LANAK:	42
4. ERANSKINA: B CORPUSA:	43
5. ERANSKINA: B CORPUSA AZTERTZEKO FITXA	45

6. ERANSKINA: A CORPUSAREN FITXEN ANALISIA	46
7. ERANSKINA: B CORPUSAREN FITXEN ANALISIA	57

DIBERTSITATE FUNTZIONALA HAUR LITERATURAN

Sara Estébanez Calzada

UPV/EHU

Dibertsitate funtzionala egungo gizartearen parte den neurrian, lan honen bidez, honek Haur eta Gazte Literaturan duen lekua aztertu da, bai eta honen trataera ere. Horretarako, dibertsitate funtzionala lantzen duten irakurgai espezifikoak aztertzeaz gain, zoriz hautatutako liburuak ere aztertu dira, bertan, dibertsitate funtzionalaren presentzia eta hura normaltasunez jorratzeko joera aztertzeko asmoz. Dibertsitate funtzionalak literaturan lekua hartzen hasi den arren, oraindik, honen presentzia errealitatearekin alderatuz gero nahiko txikia da. Hala ere, hurrengo orrietan trataera egokia duten zenbait irakurgai aurkeztu eta lantzen dira.

Haur Literatura, ipuina, dibertsitate funtzionala, trataera

La diversidad funcional forma parte de nuestra sociedad, y mediante este trabajo se ha querido analizar su papel y tratamiento en la Literatura Infantil y Juvenil. Para eso, se han analizado lecturas específicas sobre la diversidad funcional y otros tantos libros elegidos al azar para constatar la presencia de la diversidad funcional y su tratamiento. Por mucho que la diversidad funcional esté haciéndose un sitio en la literatura, si lo contrastamos con la realidad, sigue teniendo una presencia mínima. Aún así, en las próximas hojas, se presentan y analizan ciertas lecturas en las que el tema es tratado de una manera adecuada.

Literatura Infantil, cuento, diversidad funcional, tratamiento

MARKO TEORIKOA

1. HAUR LITERATURAREN INGURUAN

1.1. Haur Literatura definitzen:

2005. urteko ikerketa baten ostean, euskal liburugintzaren %20-25aren inguruan dagoela HGL produkzioa baieztatu zen: %50a itzulpenak, %30a berrargitalpenak eta %20 inguru sorkuntza zirelarik. Honi esker, ezagutarazi zen urtero 60-70 idazlan berri inguru sortzen direla euskaraz (Etxaniz, 2005: 95).

Baina, zeri deritzogu Haur eta Gazte Literatura? Saiakera ugari dauden arren, ez da batere erraza kontzeptua era zehatz batean laburbiltzea.

Haurtzaroa da gizakion bizitzan aldaketa handiena gertatzen den garaia, gure esperientzia eta bizipena garai txiki batean biderkatu, hirukoiztu egiten da, munduaz dugun ikuspegia aldatu, gure espektatibak handitu, ezberdindu, aldatu, eta esperientzia, baita literarioa ere, gehitu. Haurra zein gaztea garatze prozesu batean guztiz sarturik dagoen gizakia da, etengabeko aldaketan eta ezaugarri hauek zaildu egiten dute Haur eta Gazte Literaturaren kontzeptua zehaztea, beraien definizioa zaila den neurrian (Etxaniz in Mulero & Lasarte, 2015: 122).

Rojasek (1990: 86) Literatura, berriz, modu honetan definitzen du: “literatura infantil será aquella que tenga el estatus de “lo literario”: pero que, además, sea adecuada para los niños y, desde luego, lo que ese considere adecuado o no, dependerá del concepto de infantil adumido”.

Literaturan elementu guztien garrantzia nabarmentzekoa da, izan ere elementu guztiek lanaren zentzua lortzen eragina dute. Elementu bakoitzak esanahia sortzeko bide horretan eginkizun bat du. Literatura lanek errealitatea islatzen dute, egunerokotasunetik egoerak hartuz eta errepresentatuz. Errealitateko islatzeko modu horretan continuum bat

antzean daitezke. Zenbait lanek errealitatearen antza handia dute, eta, beste askotan, ez da hain nabarmena errealitatearekin duten lotura (Rojas, 1990: 85).

Rojasek (1990: 87) dioten moduan “el libro infantil debe ser formativo, informativo y recreativo. Es el encargado de habituar al niño a la lectura. Le informa sobre diversas concepciones de mundo, sobre otros contextos, sobre otras costumbres”.

Bestalde, irakurlearen autokontzeptuak paper garrantzitsu bat du Haur Literaturan. Izan ere, haur guztiek onartuak sentitzeko beharra dute, haien ingurugiroan leku bat aurkitzeko beharra eta honen kulturaren parte hartzekoa ere. Literaturak, alde aurretik aipatu bezala, elkarbizitza mota oso anitzak eskaintzen ditu, eta, honi esker, ohitura, tradizio, sinesmen eta balore desberdinak transmititzen dira, haurren integrazioan laguntzen gizarte eta garaiaren arabera (Morón, 2010: 3).

Gainera haur literaturan mutur desberdinetan topa ditzakegun gai mota desberdinak eskura ditzakegu. Lan literarioen balore handien artean irakurleari garrantzi handiko kontzeptu zein gaiak aurkeztea da, honen bidez pentsamendu kritikoa zein hausnartze gaitasuna garatzeko bidea irekiz (Morón, 2010: 1). Etxanizen (2005: 96) hitzetan, “barietateari dagokionez, hots, korrante ezberdinak eta estilo ezberdinei buruz, hemen bariedade handia dugu (...) une honetan edozein gairi buruz idazten da euskaraz”. Irakurketa informazio desberdinak jasotzeko baliabide nagusienetarikoa da, ezagutzeko eta ikasteko (Pomares-Puig, 2014: 819)

1.2. Haur Literaturaren funtzioak:

Historian zehar Haur Literaturaren inguruko ikuspuntu desberdinak egon dira. Jarraian, Colomerren (in Mulero & Lasarte, 2015: 124) banaketa aurkeztuko dugu. Literaturaren didaktikan ipuinetan hiru funtzio desberdin bereiz daitezke: funtzioa praktikoa, didaktikoa eta estetikoa.

Funtzio praktikoari dagokionez, ipuina pentsatzen, pertsona izaten eta bizikidetzatza irakasteko baliabide gisa aurkezten da. Izan ere, irakurlea, irakurzaian zehar agertzen diren sentimendu, jarrera zein pertsonaiekin identifikatzeko aukera izango du. Horrez gain, fantasian murgiltzeko, sormena lantzeko eta idazleak transmititu nahi dituen balioen esanahia ulertzen laguntzen dute.

Funtzio didaktikoari erreferentzia egitean, berriz, ipuinak irakasteko tresna moduan aurkezten dira. Hain zuzen ere, narrazioek dituzten ezaugarri linguistikoen ondorioz, oso aproposak dira gogoratzeko eta, ezaugarri ez-linguistikoen eta hiztegiaren laguntzaren bidez, ezezaguna den hiztegia ulergarria bilakatzeko aukera ematen dute.

Azkenik, *funtzioa estetiko*a aipatzean, haurrari zuzendutako artelan gisa definitu dezakegu. Testuak eta irudiak jarduera ludikoak eta artistikoak integratzen dituzte (Amorós in Mulero & Lasarte, 2015: 125) horren eraginez, haurrengan atsegin estetikoak sortzen du.

Moronen (2010: 5) ustetan, haurrei zuzendutako literaturak, batez ere, plazerra sorrarazi behar du, bai eta, autokontzeptuan zein inguratzen duen munduaren ulermenean lagundu behar du. Funtzio hau betetzea lortzen den neurrian, ziurrenik, lan literarioengan gustua era natural batean sortuko da.

Cerrillok eta Sánchezek (in Hoyos, 2015: 87) honakoa baieztatzen dute Haur Literaturaren eginkizunaren inguruan:

La Literatura Infantil se ha resentido en exceso de una necesidad “oficial” de comunicar determinadas enseñanzas, moralidades o doctrinas (...) se afirmaba con rotundidad que en el libro infantil no era suficiente la calidad literaria, ya que era consustancial al mismo que respondiera a otras obligaciones.

Etxanizek (2005: 96) ere, honen inguruko iritzia elkarbanatu zuen:

“(…) noraino hezi-nahiak estaltzen edo estutzen duen balio literarioa. Azken urteotan zehar lerroak direla eta, literaturaren erabilera didaktikoa dela eta, eskolaren presioa dela eta, gero eta gehiagotan hitz egiten da haur eta gazte literatura liburuaren balio didaktikoaz, sarritan balio estetikoaz baztertzen delarik”.

Hala ere, euskaraz argitaratutako lan literarioen balio estetikoaren kalitatea nabarmena da, hizkera zaindua, lexikoa aukeratua eta estilo eta erregistro aproposak erabiliz (Etxaniz, 2005: 96). Colomerrek (in Etxaniz, 1999: 6), berriz, bi funtzioek, literarioak eta hezitzaileak, izan behar duten oreka aipatzen du. Zenbait lanetan alderdi literarioaren atzean testuaren benetako helburu hezitzailea indartsu agertzen da.

1.3 Baloreen transmisioa Literaturaren bidez

Balore moduan ulertzen dira

Creencias básicas a través de las cuales interpretamos el mundo y damos significado a los acontecimientos e, incluso, a nuestra propia existencia. Forman parte de nuestra cultura subjetiva y hemos de considerarlos como realidades dinámicas, sometidas a cambios condicionados en su manifestación por el espacio y el tiempo” (Yubero et. al in Etxaniz, 2008: 99).

70eko hamarkadaren hasieran errealismo kritikoaren sorrerarekin batera, balio literario handiko lanak eskaintzeaz gain haurren formakuntzan lagunduko duten lanak ere argitaratu ziren (Yubero et. al. in Etxaniz, 2008: 99). Strausfeldek (1989: 84) azaltzen duen moduan: “padres y profesores pidieron libros con nuevos contenidos para los chicos, para que desde pequeños llegasen a familiarizarse con nuestro planeta”. Jorratutako gaien artean Strausfeldek ondorengoak azpimarratzen ditu:

Problemas y conflictos en el mundo laboral, político, social, comonomico; había que iniciarles en otro tipo de convivencias, en las relaciones antiautoritarias (...) ser capaces de afrontar problemas que ahora se convertían en cotidianos: separación o divorcio, la madre que trabaja y deja al niño solo en casa, la muerte, el abandono, y muchos otros que aparecían por doquier (Strausfeld, 1989: 84).

Sousak, berriz, (2008: 2) modelo tradizionalak eskaintzen dituen baloreen eta berrien arteko bereizketa egiten du. Balore tradizionalak indibidualismo, obedientzia, elizaren baloreak, gizonezkoen nagusitasunaren ingurukoak diren bitartean, modelo berriek elkartasuna, berdintasuna, askatasuna, tolerantzia, desberdina den horrekiko errespetuak... lekua hartzen dute. Literaturak bere narrazioen bidez zenbait nozio eta kontzeptu transmititzen ditu, irakurlearen bizitzan beharrezkoak izango diren horiek. Honela laburbiltzen du Literatura: “es un agente formador por excelencia. Ayuda a formar lectores críticos sin que el acto de leer deje de ser un instrumento de emoción, diversión, placer” (Sousa, 2008: 4). Sousak balore tradizionalak eta berriak bereizten dituen arren, Etxanizek (2011: 75) Literaturak, orokorrean, nabarmentzen dituen baloreak egungo gizartekoak baina tradizionalagoak direla baieztatzen du.

1.4. Gai tabuak Haur Literaturan:

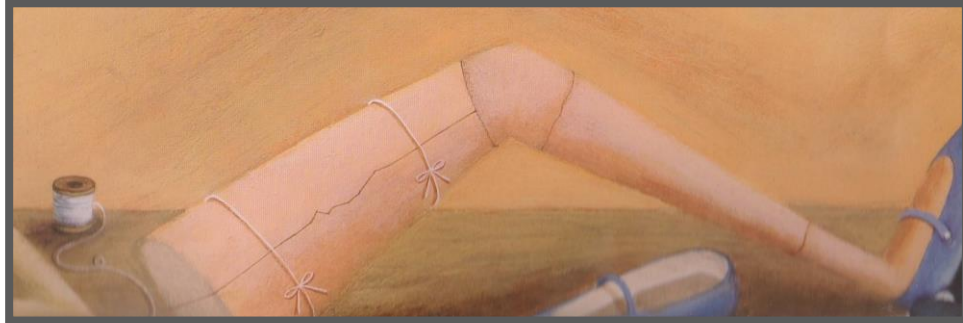
Graciela Montesek (inViviana, 2012: 107) dioen moduan: “La realidad despojada de un plumazo de todo lo denso, matizado, tenso, dramático, contradictorio, absurdo, doloroso: de todo lo que pudiera hacer brotar las dudas y cuestionamientos”. Gaur egun, badira zenbait lan zeinak haurren errealitatea islatzen duten, eskolan, kalean... Sufritzen duten pertsonaien istorioak ezagutarazten dira, amaiera zoriontsuen beharrik gabe, amaiera latzekin... Desberdina den horrek bihurtzen du narrazioa aztoragarri (Viviana, 2012: 109). Azken aldiko literatura merkatuan, gizartearen konplexutasunaz jarduten duten autoreen obren hazkundera nabarmendu dezakegu (Hoster & Castilla, 2003: 184).

1.irudia: Mallko y papá (Gusti, 2014)

Istorioen amaierak arazoaren onarpenera gerturatu ditu irakurleak, izan ere, zenbaitetan, korapiloa pertsonaiaren barnealdetik dator. Zaila izaten da kasu horietan

arazoa ezabatuko duen amaiera zoriontsu bat topatzea. Hori dela eta amaiera “zoriontsuaren” bertsio bat bilatzera bultzatu ditu idazleak: pertsonaiaren onarpena ulertarazten zaio irakurleari, arazoari aurre egiteko bideak eskuratzen dituelarik. Honi esker, hurrei batez ere, zenbait arazoren soluzio ezaz hausnartzeko tarteak eskaintzen zaie, bizitzaren parte direla azpimarratuz (Colomer, 2005: 209).

2.irudia: Amonatxoak (Pita & Afonso, 2009)

Beraz, honen inguruan aritzeak eskaintzen dituen onurak aintzat hartuz, gomendagarria da ikasleek eskuragarri dituzten irakurgaietan mota honetakoak barneratzea. Vivianak (2012: 110) dioen moduan, “¿Y si comenzamos a balbucear acerca de eso?”

HGLak atea ireki die pixkanaka ezkutuan egon diren gai tabuei, haien artean; sexualitatea, heriotza, lotsa, bakardadea, urritasunak... (Viviana, 2012: 110), orain arte desegokitzat hartu direnak (Hoster & Castilla, 2003: 185). Haurren errealitatea ez da gurasoen interesetik sortzen, errealitatea ezezagun horretatik eraikitzen da, aztoragarria den horretatik. Errealitatea zentsuratzeak edo isilarazteak konponbiderako bidea oztopatzen du (Viviana, 2012: 110).

Hablar de eso, entendiendo el eso-tabú, tal vez evitaría que muchos niños y niñas sigan mirando y sintiendo lo diferente con recelo, temor, sin poder asignarles algún nombre que los signifique, en un aporte a la construcción de nuevas representaciones y al otorgamiento de otros sentidos. Hablemos (Viviana, 2012: 111).

1.5. Urritasunak Haur Literaturan:

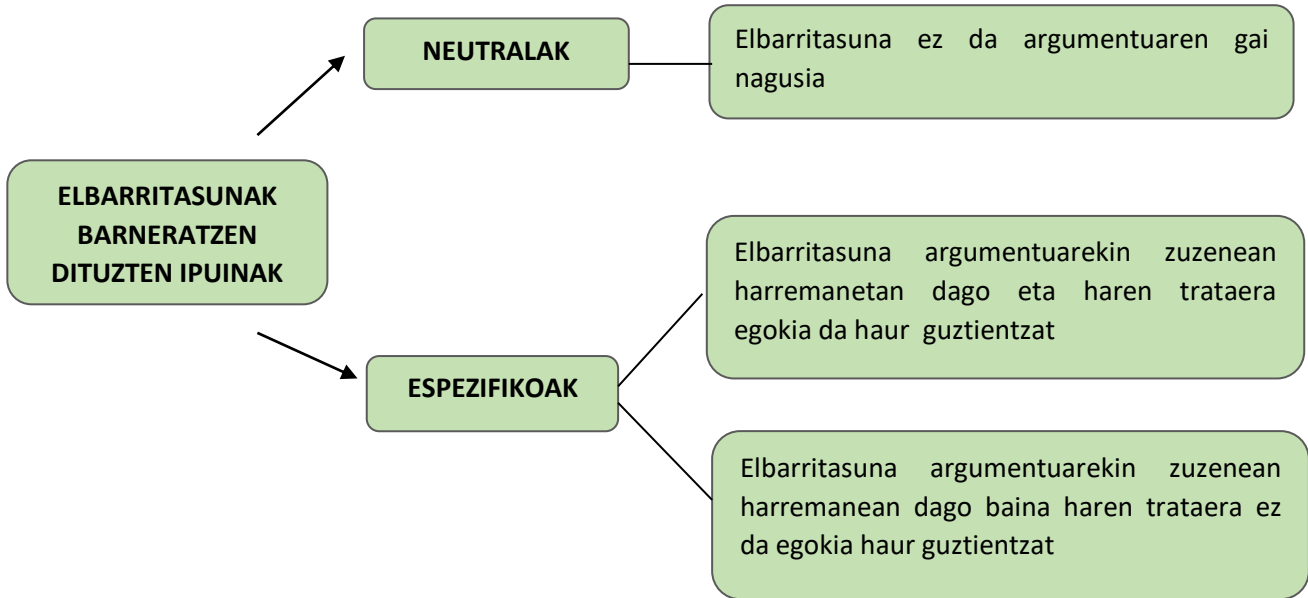
Dibertsitate funtzionala duten haur edo gazteek identifikatuak, errepresentatuak eta baloratuak sentiaraziko dituzten baliabideen beharra dute (Pomares-Puig, 2014: 815) eta horretan haur literaturak egin dezake bere ekarpena.

Urritasunak dituzten pertsonaiak baliabide literario moduan erabiliak izan diran historian zehar. Asko izan diren arren, eskaini zaien trataera momentuko gizartearen eta kulturaren arabera izan da. Horren adibide dira *El Lazarillo de Tormes*eko itsua, *Marianela*, Benito Pérez Galdós en *Misericordia* edo Valle Inclánen *Flor de Santidad* Trataerari dagokionez, hobekuntza nabarmena aipatu daiteke, gizarteak jasan duen jarrera aldaketaren isla dena (Pomares-Puig, 2014: 816). Ezgaitasunaren kontzeptua, urteetan zehar, jarrera gutxiesgarri batetik errespetuzko batera igaro da (Cano de la Cuerda, Collado-Vazquez & Jiménez-Antona, 2013: 167). Hayes-el (in Pardo, 2017: 6) urritasunak barnebiltzen dituzten ipuinen kalitatea ondorengoarekin laburbiltzen du: “Although books about people with disabilities are becoming more popular, the quality is questionable”.

Zailtasunak dituzten pertsonaien irudia argi azaltzen du Grande Estebanek (in Pardo, 2017: 5):

Las minusvalías son un castigo por alguna culpa. O se compensan con unas cualidades excepcionales. Se perpetúa la noción de que las personas con minusvalías son ‘normales’ (...) se puede observar la minusvalía como castigo o atributo negativo de los personajes, así como su compensación mediante cualidades o sucesos extraordinarios.

Elbarritasuna barneratzen dituzten ipuinak bi motatakoak izan daitezke. Hurrengo koadroan ipuin hauen sailkapena azaltzen da.

Grafiko 1: Elbarritasunak barneratzen dituzten ipuinak (Pardo, 2017: 12)

Urritasunak lantzen diren narrazioei esker, berdintasun eza pairatzen duten pertsonai horien egoera ulertzeko, eta egunerokotasuneko egoeretan parte hartzeko aukerak eskaintzen dizkigute (Encabo, 2003: 5). Hala ere, urritasunak ulertzea ez da kontu erraza izaten, batez ere adin txikikoetan. Hori dela eta, literaturak eskaintzen duen aukera baliatzea lagungarria izan daiteke (Turkington & Harris in Encabo, 2003: 5).

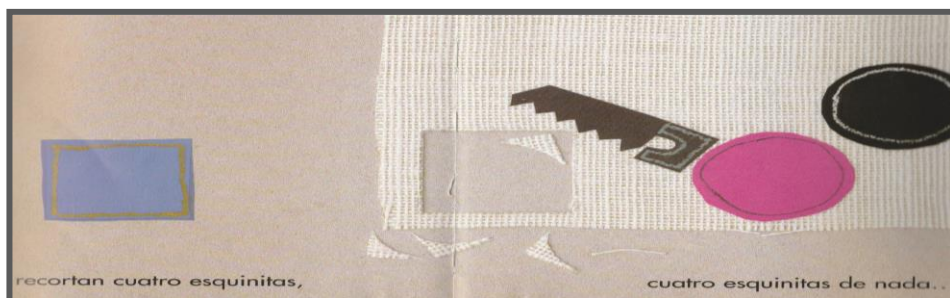
3.irudia: El caso de Lorenzo (Carrier, 2010)

1.6. Urritasunak lantzearen garrantzia Haur Literaturan

Literatura gizarte heterogeneoa erakusteko elementu baliagarria izateaz gain (Vara & Vila, 2016: 168) ezgaitasunen errealitatea islatzeari ekin dio, hura pairatzen duten pertsonaien bizipenak eta egunerokotasuna islatuz eta ingurugiroaren laguntza azpimarratuz (Cano de la Cuerda, Collado-Vazquez & Jiménez-Antona, 2013: 175).

No se trata de una mayor visibilización sin más se trata de conseguir trasladar una imagen de la discapacidad ajustada a la realidad, libre de estereotipos y prejuicios, descontaminada de paternalismos, exenta de connotaciones negativas. Una imagen en definitiva, que no vulnere los derechos fundamentales de las personas con discapacidad” (Balas, d.g.: 316).

Horrez gain, ezgaitasunak dituzten pertsonen integrazioan lagungarria izan daiteke Haur Literaturaren papera, izan ere dibertsitateaz ohartarazten gaitu diskriminazio egoerak edo zailtasunak dituzten pertsona edo ikasleekin enpatia izaten laguntzen. Gainera, kontzientzia soziala garatzen laguntzen du, bai eta sinesmen, jarrera edo uste okerrak aldatzen ere. Laguntzeaz gain, gure jarrerak izan dezakeen eragin negatiboaz ohartarazten gaitu, jarrera positiboen onuraz jabetzen garen bitartean (Vara & Vila, 2016: 166).

4.irudia: Por cuatro esquinitas de nada (Ruillier, 2005)

Porras Navalónek (d.g.: 1) ezgaitasuna ulertzeko ipuinen eraginaz jardun zuen. Ipuinei esker, protagonistarekin empatia handia garatzen da, landutako haur errealitatera igarotzeko aukera emanez. Horrez gain aniztasuna eta errealitatea onartzeko eta ulertzeko baliabide aberasgarria da, bai eta gurasoek zein irakaskuntza arloko profesionalek gai desberdinak jorrazteko materialak ere. Trataera aproposa duten irakurgaiak esker dibertsitatea, errespetua eta tolerantzia sustatzen dira. Ezezagunak izan daitezkeen ezgaitasunak ezagutzeaz gain errealitate ezberdinen aurrean sentsibilizazioa lantzeko aukera paregabea eskaintzen dute.

Ezgaitasunak orain dela gutxira arte ezkutuan egon den gaia izan da gizartean. Ezgaitasuna zuen pertsonaren diskriminaziorako lehenengo urratsa etxean bertan zuen. Hori dela eta, Literaturari esker, beste begirada batekin gerturatu gaitezke gaira, ezezagunaren inguruan ditugun mugak gaindituz, ezgaitasunak duen konotazio negatibotik ihes eginez eta estereotipo negatiboak baztertuz (Balas, d.g.: 316).

1.7. Urritasunak ulertzeko modua

Urritasunak ulertzeko moduz jardun baino lehen, OMSeK *Clasificación Internacional del Funcionamiento de la discapacidad y de la Salud (CIF)* ematen dituen definizioei erreparatzea komenigarria da.

Desgaitasuna.- “Es el término genérico que engloba todos los componentes: deficiencias, limitaciones en la actividad y restricciones en la participación. Expresa los aspectos negativos de la interacción entre un individuo con problemas de salud y su entorno físico y social.

- Urritasun.- “Son problema sen las funiones fisiológicas o en las estructuras corporales de una persona. Pueden consistir en una pérdida, defecto, anomalía o cualquier otras desviación significativa respecto a la norma estadísticamente establecida”.
- Jardueretan mugak.- “Son las dificultades que un individuo puede tener para realizar actividades. Estas dificultades pueden aparecer como una alteración cualitativa o cuantitativa en la manera en que la persona desempeña la actividad en comparación con otras que no tienen un problema de salud similar”.

- Murrizketa parte hartzean.- “Son problemas que una persona puede experimentar al involucrarse en situaciones vitales, tales como relaciones interpersonales, empleo, etc. En el contexto real en el que viven. La presencia de una restricción en la participación viene determinada por la comparación de la participación de la persona con discapacidad con la participación de una persona sin discapacidad en una situación análoga o comparable”.

Iturria: Clasificación Internacional del Funcionamiento, de la discapacidad y de la Salud (CIF). oms, 2001 (in García Marín, 2006: 248)

Urteetan zehar ezgaitasuna modu desberdinetan islatu eta aurkeztu da. Baztertze egoera batetik gizarteko partaide izatera arte (Seoane, 2011: 144).

Ezgaitasunak definitzeko erabiltzen ditugun hitzek ideia zein kontzeptu zehatz batzuei zuzenki loturik doaz. Kulturalki onartuak izan diren zenbait balore islatzen dituzte eta balore hauek denboran zehar transmititu izan dira hitza gidari moduan dualarik. Espainian gehien erabiltzen den hitza *Minusvalido* izango litzateke, hitza zatituz gero *menos valido* esanahia lortuz (Romañach & Lobato, 2005: 1).

DISCAPACIDAD
DI CAPACIDAD

5.irudia: Mallko y papá (Gusti, 2014)

Ez- aurrizkiak kontzeptuarigabezi bat eransten dio. Beraz, ezgaitasuna duten pertsona horiei gehiengoak duen zerbaiten falta dute.

La discapacidad es concebida, en general y por la gran mayoría de las personas, como la consecuencia de una deficiencia fisiológica que padece, a título personal, un ‘individuo’. La discapacidad, por tanto, remitiría a un substrato fisiológico y expresaría una situación individual (Rodríguez & Ferreira, 2010: 292).

Gaur egun, dibertsitate funtzionala nabarmendu den terminoa izan da. Terminologia honek erreferentzia egiten dio gizartearen gehiengoaren era ezberdin

batera aritzen den pertsonari (Romañach & Lobato, 2005: 4), *ezgaitasun* terminoak nabarmentzen duen gabezia alboratuz (Rodríguez & Ferreira, 2010: 294).

Palacios & Romañachek (in Colevivo Ioé, 2013: 35) ondorengo diote dibertsitate funtzional terminoaren inguruan:

Las personas con diversidad funcional pueden contribuir a la comunidad en igual medida que el resto de mujeres y hombres sin diversidad funcional, pero siempre desde la valoración y el respeto de su condición de personas diferentes. (...) Este modelo reivindica la autonomía de la persona con diversidad funcional para decidir respecto de su propia vida, y para ello se centra en la eliminación de cualquier tipo de barrera, a los fines de brindar una adecuada equiparación de oportunidades.

1.8. Urritasunak gaur egun

Argi eta garbi uzten dute Jiménez Larak eta Huete Garcíaek (2010: 165) haien lanean ezgaitasunaren kontzeptua konplexu zein eztabaidagarria dela.

EDAD2008-ari^{*1} dagokionez, Espainian ezgaitasunen bat duten 3.847.9000 biztanle bizi dira etxebizitza arruntetan eta zentruetan bizi diren beste 269.400 gehituta,

Lau milioi pertsona inguru izango lirateke ezgaiak, hau da, gizartearen %9a. 0-16 urte bitarteko haur-gazteen kopurua 145.000koa izango litzateke. Espainiako 3 milioi etxebizitza inguruan (etxebizitza guztien %20a) bizi da gutxienez ezgaitasuna duen pertsona bat (Jiménez Lara & Huete García, 2010: 167: 169).

EDAD2008: Encuesta de Discapacidad, Autonomía personal y situaciones de Dependencia.

1999 eta 2008 urte tarte horretan, ezgaitasunak dituzten biztanleen portzentaia murriztu da, %8,9a izatek gizartearen %8,3 izatera. Horrez gain, 0-1 urteko haurren ezgaitasuna izateko portzentaia ere nabarmen murriztu da azken aldian. Kantitate hauetan 64 urtetik gorako biztanleen egoera ezagutaraztera eman beharra dago, izan ere, normalean, adinaren ondorio gisa ulertzen dituzte ezgaitasunak eta, beraz, ez dira multzo honetan sartzen ez baitute ezgaitasuna ezagutzen (Colectivo Ioé, 2013: 36).

Ezgaitasunaren sailkapen bat eginez ondorengo taldeak izango lirateke kopuru handienekoak 6 urtetik gorako pertsonetan: mugikortasunarekin erlazionatuak (biztanleriaren %6ean eragina), etxeko bizitzan eragina duena (%4,9a) eta norberaren zaintzan eragina duena (%4,3). Ezgaitasuna duten biztanle erdiak baina gehiagok egunerokotasunean mugak izaten dituzte hiru arrazoi hauetako batengatik (Jiménez Lara & Huete García, 2010: 169).

Urritasun nabariak hezur eta giltzaduretan eragina dutenak (%39,3), entzumen urritasunak (%23,8), ikusmen urritasunak (%21) eta mentalak (%19) dira (Jiménez Lara & Huete García, 2010: 169).

Sei urtetik gora ezgaitasunak dituzten haurren %74ak (2,8 milioi) zailtasunak izaten dituzte egunerokotasuneko ekintza arruntak burutzeko. Kopuru horren erdiak ezin izango ditu laguntza gabe burutu (Jiménez Lara & Huete García, 2010: 170).

Diskriminazio egoerei dagokionez, %81ak bere burua, ezgaitasunen bat izategatik, diskriminazio egoera batean ez duela ikusi baieztatzen du; %7,6a noizbait diskriminatua sentitu da; %2,5a maiz eta gainontzeko %1,1ak etengabe (gainontzeko partaideek ez zuten erantzun nahi izan diskriminazio egoeren inguruan) (Jiménez Lara & Huete García, 2010: 173). Ezgaitasunen bat duten 65 urteko pertsonen laurden bat diskriminatua sentitu izan da bere ezgaitasunarengatik, heren bat askotan edo une oro. Hala ere, %9ak soilik salatu du egoera (Colectivo Ioé, 2013: 38). Tobosok (2010: 213) ondorengoa dio erlazio sozialen inguruan:

Además de la familia, uno de los pilares básicos del apoyo informal para la juventud son los amigos, como grupo de iguales con los que compartir experiencias y madurar personal y socialmente. Sin embargo, aunque la mayoría de jóvenes con diversidad funcional afirman sentirse apoyados por la familia, son muchos los que expresan sus dificultades para ser aceptado en el grupo de pares y en las relaciones sociales. La encuesta EDAD revela que un 48,8% de jóvenes con diversidad funcional se ha sentido discriminado en el ámbito de las relaciones sociales (43% mujeres, 52,3% hombres).

Diskriminazio egoera hauetan sakontzeko asmoz ondorengo datuak jaso ziren. Ezgaitasunak dituzten 65 urteko gorako gizon-emakumeen %10ak ez du gertuko lagunik. Portzentaia hauek bikoiztu egiten dira erlazio pertsonalak mantentzeko, komunikatzeko zailtasunak edo arazo mentalak dituzten horietan. Beste muturrean, hezur zein artikulazioetan, entzumenean edo ikusmenean arazoak dituzten horiek egongo lirateke, hauen emaitzen arabera erlazionatzeko arazoak nabarmen gutxitzen dira (Colectivo Ioé, 2013: 38).

“Para abordar la diversidad funcional, sea muy importante no sólo adoptar medidas de carácter individual, sino modificar el contexto social que convierte las diferencias y limitaciones en exclusión social” (Colectivo Ioé, 2013: 44).

Aguadok eta Roherrek (in León, Flórez & Alcedo, 2004: 667) azpimarratu zuten moduan: “En el momento actual y en las sociedades más desarrolladas, las actitudes colectivas imperantes aún tienen mucho de negativo y peyorativo. Ammerman eta Soderek (in León, Flórez & Alcedo, 2004: 667) ondorengo gehitu zuten: “Suelen estar cargadas de prejuicios y mitos falsos que hacer ver a la persona con discapacidad como inferior, incompetente, incapaz e inaceptable”. Borobiltzeko, Rodríguez-Bailón & Moyak (in León, Flórez & Alcedo, 2004: 667) ondorengo adierazi zuten: “Prejuicios y estereotipos que encajan dentro de las denominadas concepciones estigmatizantes que discapacitan más que la propia discapacidad y que justifican el mantenimiento de ciertas actitudes”.

Aurreiritzi eta estereotipoen inguruan Siperstein, Norins, Corbin eta Shriverek (in León, Alcedo & Arias, 2008: 697) ondorengo gehitu zuten:

La integración de estas personas es un proceso social complejo en el que intervienen agentes y estamentos muy variados, cuyas actitudes pueden suponer obstáculos más importantes para la inclusión en la comunidad que los derivados de la propia situación de deficiencia.

Sinesmen hauek ez dira norberaren esperientzia pertsonaletik edota hausnarketatik eratorriak. Guztiz kontrakoa, gizartetik eskuratzen ditugu, entzuten eta ikusten dugun horretatik. Gizarteak, oro har, ezgaitasunaren inguruan transmititzen duen irudia norbanakoak barneratzen du (Vega & Martín, 1999: 111). Ferrések (in Vega & Martín, 1999: 112) ondorengo esan zuen estereotipoen inguruan: “el estereotipo, bajo la apariencia de pretender ayudar a la comprensión de la realidad, contribuiría a su confusión, a la perpetuación del equívoco. (...) bajo la apariencia de información, desinforma”.

Hori dela eta, jarrera, balore eta sinesmenetan jardutea beharrezkoa da ezgaitasuna duten pertsonen integrazioa bermatu ahal izateko (León, Alcedo & Arias, 2008: 697). Integrazioaren beharra ulertzeko Freirek (in Cardona & Ortells, 2012: 106) ondorengo azaldu zuen:

Nos constituimos como personas en relación con los demás, actuando sobre la realidad en interacción con otros hombres y mujeres, con la comunicación, con el intercambio de significados entre conciencias, hecho que nos permite ir modificandonos, cambiar, crecer, ser más.

Beraz, modu honetan ulertuta, komunitatetik baztertua izateak bizitzako berezko elementuak galtzea dakar eskutik (Cardona & Ortells, 2012: 106). Vigotskik in (Cardona & Ortells, 2012: 107) era honetan laburtu zuen ikaskuntza prozesuaren funtsa: “Los procesos psicológicos internos que constituyen el aprendizaje solo pueden operar ‘cuando el niño está en interacción con las personas de su entorno y en cooperación con sus semejantes’”.

IKERKETA:

Ikerketa bi multzo desberdinetan sailkatuta dago. Batetik, zoriz aukeratutako 50 irudi libururen analisia egongo litzateke, zeinaren bidez urritasunen presentzia aztertuko den. Bestetik, bigarren multzoan, dibertsitate funtzionala lantzen dituzten (ipuin espezifikokoak) irakurgaien analisi sakona egongo litzateke, aldeztatik planteatutako hipotesiak baieztatzeko zein ezeztatzeko eta, bide batez, bertan gaiaren inguruan egiten den trataera aztertzeke.

2.1. METODOLOGIA:

Ikerketari hasiera eman baino lehen zenbait hipotesi egin ditut, zeinak ikerketa amaitzerakoan erantzun bat jasoko duten.

Lehenengo hipotesia honako hau da: Espezifikokoak ez diren liburuetan urritasunen bat duten pertsonaien ehunekoa oso baxua izango dela, eta agian, zoriz aukeratutako 50 irudi liburu sortan ez dagoela bat ere ez. Igarren hipotesia zer izango litzateke, ikusmen urritasuna izando dela gehien agertuko dena.

Ikerketaren bigarren atalean urritasunak jorratzen dituzten liburu espezifikokoak aztertuko diren neurrian, hauen inguruko zenbait hipotesi zerrendatu ditut:

1. Ezgaitasuna duen pertsona ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakarrean agertuko da.
2. Narratzaileak ez du urritasunik izango, hau da, urritasuna duen pertsonaren historia 3.pertsonak kontatuko du.
3. Ezgaitasuna duen pertsonaren aurkezpena egitean urritasuna nabarmentzen den aspektua izango da.
4. Ezgaitasuna duen pertsona egoera integratzaileetan agertuko da.
5. Ezgaitasunaren inguruko informazioa era erreal batean aurkeztuko da, egunerokotasuna era erreal batean azalduz.

6. Ezgaitasuna duen pertsonaren indarguneak nabarmenduko dira.
7. Lantzen den ezgaitasunaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakutsiko dira.
8. Ezgaitasuna duten haurren ongizatea hobetzen lagunduko dute.

A CORPUSA AUKERATZEKO KRITERIOA:

Ikerketaren lehenengo atal hau aurrera eraman ahal izateko Langile Ikastolako liburutegiko liburuak erabili ditut. Zoriz aukeratutako liburuak diren arren kriterio batekin aukeratutakoak izango direlakoan aukeratu ditut. Hain zuzen ere, liburu hauek erosterako orduan, nolabaiteko kalitatea izango duten zenbait irizpide jarraituko dituztela. Izan ere, ikastetxe bateko liburutegiak, balore literarioari garrantzia emateaz gain balore hezitzailearen pisua nabarmendu nahiko duela pentsatzen dut.

Corpusa, 50 liburuz osatua geratu da (ikus 1go eranskina) eta hauek aztertzeke fitxa bat (ikus 2.eranskina) erabiliko dut, hain zuzen ere, urritasunek duten presentziaz jabetzeko. Zoriz aukeratutako irudi liburuak diren arren, 6-12 urte bitarteko haurrentzat zuzenduta dauden ipuinetara jo dut, eta bertan, haiek eskuragarri (altuerarengatik) dituztenak aukeratu ditut.

B CORPUSA AUKERATZEKO KRITERIOA

Analisiaren bigarren atal hau osatzeko Donostiako Haur Saileko liburutegietako liburuak erabili izan ditut. Horretarako, autore desberdinek zenbait lanetan proposatutako irakurgaiak baliatu ditut (ikus 3.eranskina), beti ere, Haur eta Lehen Hezkuntzako etapara bideratutakoak. Autore hauen proposamenez gain, liburutegian bertan proposatutako irakurgaiak ere baliatu ditut.

Corpusa 37 liburuz osatuta dago (ikus 4.eranskina) eta hauen azterketa egiteko Monjas eta Gonzalezek (1997) egindako fitxa ikerketaren beharretara moldatu dut (ikus 5.eranskina).

EMAITZAK

A CORPUSEKO DATUAK:

Datu hauek alderatzeko (ikus 6.eranskina) aztertutako irakurgai bakoitzaren fitxa osatuta dago. Bertan, dibertsitate funtzionalaren presentzia aztertuko da, bai eta mota desberdinen presentzia ere. Gainera, zehaztuagoa agertuko da protagonistek edo bigarren mailako pertsonaiek pairatzen duten dibertsitate funtzionala, nahiz eta datuen azalpenean adierazgarria ez izan.

Ondorengo grafikoan (ikus 2.grafikoa) zoriz aztertutako 50 irudi liburu hauetan dibertsitate funtzionalaren presentzia ikus daiteke, urritasunek %20ean soilik lekua dutelarik. Hala ere, hurrengo grafikoan, dibertsitate funtzional mota desberdinak ikus ditzakegu (ikus 3.grafikoa), zeinaren bidez bataurrekodun eta denbora zehatzeko dibertsitateak baztertu ditzakegu azken grafiko bat lortuz (ikus 4.grafikoa). Laugarren grafikoan, beraz, aztertutako irudi liburuetan agertzen den dibertsitate funtzionalaren kopurua ikus dezakegu. Normaltasunez tratatzen diren horien artean gehien ikusten dena ikusmenean oinarritutakoa da. Hain zuzen ere, dibertsitate funtzionala jorratzen duen %20 horretan, 7 irakurgaiak ikusmen urritasunaren inguruko galerak islatzen dituzte. Aztertutako irudi liburuen artean bataurrekodun pertsonaiak nabariak izan dira, nahiz eta haien ikusmen arazoa landu ez. Agertu izan diren beste dibertsitate funtzional mota batzuen artean, adibidez, muletak erabiltzen zituen eta gorputz atal bat faltan zuen pertsonaiak agertu dira. Vicent Cuvellieren *La guerra de almohadas más grande del mundo* irakurgaietan muletak behar zituen haurrak gainontzeko hurrekin egunerokotasuneko ekintza guztiak aurrera eramateko gaitasunarekin irudikatu dute, bai eta, etorkizun labur batean sendatuko denaren ideiarekin. Gorputz atalak faltan zituenak, berriz, gorputz atal guztiak lortu arte hilda egongo balitz bezala mantenduko zela irudikatu dute. Bigarren honetan ere, arazoari irtenbidea etorkizun oso laburrean emanez.

Aipatutako urritasunez gain, Miren Asiain Loraren *Hara!* Irakurgaietan, gurpildun aulkian eserita bigarren mailako pertsonai bat agertu da, nahiz eta honen

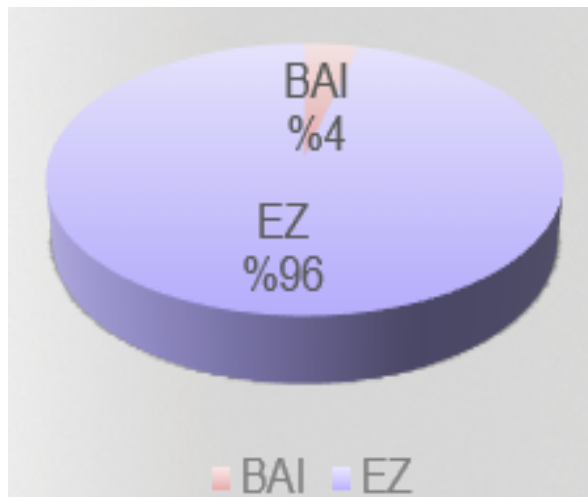
inguruan ezer ez esan eta istorioan eginkizunik ez izan. Hala ere, dibertsitate funtzional horrek presentzia izateak normaltasun kutsua eman dio irakurgaiak urritasunen inguruan duen trataerari.

2.grafikoa: Dibertsitate funtzionala hasieran

3.grafikoa: Dibertsitate funtzional motak

4.grafikoa: Dibertsitate funtzionala azterketa ostean

A CORPUSEKO ONDORIOAK:

Aldez aurretik azaldutako datuetan ikus daitekeen moduan (ikus 1go irudia), zoriz hautatutako liburuetan urritasunen presentzia txikia da, hain zuzen ere %4koa soilik. Beraz, planteatutako lehenengo hipotesia zuzena dela esan dezaket. Hipotesia

baieztatzeaz gain dibertsitate funtzionala duten hurrek literaturan identifikatuta sentitzeko dituzten baliabide mugatua nabarmendu dezakegu.

Bestalde, bigarren hipotesiari dagokionez, ikusmen urritasuna izan da gehien nabarmendu den urritasuna, beraz, bigarren hipotesia ere onartu dezakegu. Hala ere, ikusmen urritasunaren lehenengo faseak soilik ikusarazten dira, zailtasun minimo bat betaurrekoen bidez adieraziz. Azterketa honen ostean esan dezakegu dibertsitate funtzionalak barnebiltzen dituen mota guztietatik ikusgarritasun handiena duten horiek soilik erakusten direla. Gainera, erakusten diren arren, ez da honen inguruko tratamendurik ez eta ikaspen berezirik ematen.

Horrez gain, antzeman dezakegu, gizartean, oraindik, ezkutuan dabilen gai bai dela. Dibertsitate funtzionala normaltasunez ikusteko bidea eraikitzen ari den arren, irakurgaien protagonisten aniztasun eza nabaria da oraindik ere.

B CORPUSEKO DATUAK ETA ONDORIOAK:

Bigarren atal honek ere alderatzeko aukera eskainiko du (ikus 7.eranskina). Hipotesi bakoitza item bat izango da eta nire iritzia aintzat hartuz baieztatu edo ezeztatuko dut, ondorengo ataletan esaldi adierazgarrien bidez arrazoituz.

Bigarren atal honen sakontasuna dela eta, hipotesiak berreskuratu eta banan-banan baieztatu edo baztertuko dira, horretarako zenbait adibide eskainiz.

1. Ezgaitasuna duen pertsona ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakarrean agertuko da.

Irakurgaien azterketa egin osteko datuei esker hipotesia baztertzea erabaki dut. Izan ere, ezgaitasuna duten pertsonaien %78,4a egoera desberdinetan aurkezten da,

urritasunarekin erlazionatutako egoera bakarra alboratuz. Beraz, hasiera batean planteatutako hipotesia ezeztatu dezakegu.

2. Narratzaileak ez du urritasunik izango, hau da, urritasuna duen pertsonaren historia 3.pertsonak kontatuko du.

Aztertutako irakurgaiak %91,9ak ez du urritasuna duen narratzaile bat izango. Hain zuzen ere, %8,1an, soilik, urritasuna duen pertsoniak kontatuko du bere istorioa lehenengo pertsonan, bere sentimenduak adieraziz. Gainontzeko guztietan 3.pertsonan kontatutako kontakizunak dira.

Gutxiengo horretan, %8,1an, honako ipuinak aurki ditzakegu: *Ruidos y silencios*, *35 kilos de esperanza*, *Zimurrak* eta *Arroza eta tinta*. Guztia hauetan urritasuna lehenengo pertsonan tratatzen da, protagonisten beldurrak, sentimenduak zein nahiak edota ekintzen zergatiak azalduz.

Datu hauek ezagututa, hasieran planteatutako hipotesia baieztatu dezakegu. Izan ere, pertsonaien kopuru txiki batek kontatzen du bere historia lehenengo pertsonan. Dibertsitate funtzionalak Haur eta Gazte Literaturan lekua hartu duten arren familiak edo lagunak kontatzen dute haien historia, ahotsa ‘kentzen’ diote protagonistei. Dibertsitate funtzionala duen pertsona hori nire laguna, arreba edota alaba da, baina oso gutxitan irakurriko dugu ni naiz dibertsitate funtzionala duen hori.

Errealitatea islatzen duten istorioak diren arren, beharrezkoa izaten da benetako protagonisten ahotsa entzutea, sentitzen dutena ezagutzeko, guztiz identifikatua sentitzeko.

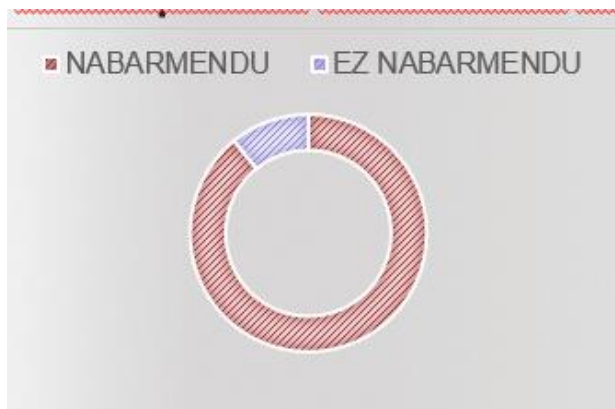
3. Ezgaitasuna duen pertsonaren aurkezpena egitean urritasuna nabarmentzen den aspektua izango da.

Idazleen %89,2ak urritasuna nabarmentzen du pertsonaiaren deskribapena egiterakoan, horretarako “desberdin” hitza nabarmenduz %59,1arekin. Bestalde, beste zenbait hitz nabarmentzen dira, hala nola, zailtasun (%19,2), ausart (%9,1), defektu (%4,5), berezi (%4,5) eta atzeratu (%4,5).

Nahiz eta irakurgaien gehiengoek urritasuna deskribapena egiterako orduan azpimarratzeko faktore moduan ikusi, badira zenbait irakurgai zailtasuna nabarmentzen dutela urritasunean sakondu gabe, haien zuzen ere % 16,2ak. Horren adibide dira, hain zuzen, Jérôme Ruillieren *Por cuatro esquinitas de nada* eta Isabelle Carrieren *El caso de Lorenzo*. Bi irakurgaiak zailtasuna azpimarratzen dute protagonistak besteen desberdinak direla nabarmenduz. Hala ere, ez zaigu argi adierazten bi pertsonai hauen urritasuna.

Bestalde, irakurgaien %5,4ak irudien bidez erakusten digu pertsonaien ezgaitasuna, hitzen beharrik adierazi gabe. Honen adibide dira *Como pez en el agua* eta *Catalina, el oso y pedro*. Horrez gain, *Mi amiga tiene Síndrome de Down* irakurgaiak hitzen bidez deskribapen zehatz bat eskaintzen zaio irakurleari, begien, altueraren edota aurpegiko keinuen azalpena emanez. Nahiz eta azalpena oso zehatza izan, irudiei erreparatuz Down Síndromea ez duen lagunen tankera berdinean agertzen dira.

Datuak aztertu ostean hipotesia baieztatu dezakegu. Dibertsitate funtzionala nabarmendu nahi izan den aspektua izan da, zenbaitetan, zailtasunak nabarmendu dira guztiz argitu gabe zerren inguruan hitz egiten ari diren. Hitzak eta albumetako irudiak dibertsitate funtzionalaren deskribapena osatu dute, hitzekin irakur ezin zitekeena irudiarekin irakurriz.

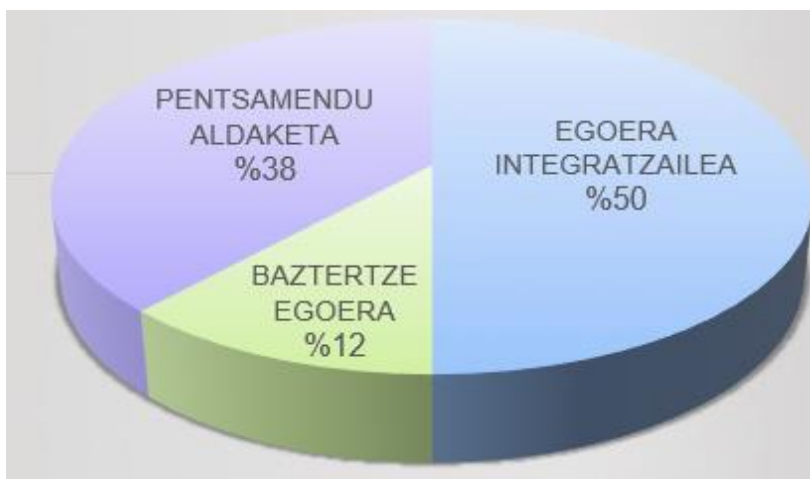

5.grafikoa: Aurkezpenetan dibertsitate funtzionala nabarmentzearen portzentaiak

4. Ezgaitasuna duen pertsona egoera integratzaileetan agertuko da.

Idazleen ehuneko altuenak (%45,9) urritasuna duten pertsonaiak egoera integratzaileetan irudikatu nahi izan dituzten arren, %10,8ak baztertze egoeretan irudikatu ditu. Hala ere, pentsamendu aldaketa bat irudikatu duten irakurgaien ehunekoa ere altua izan da, %35,1a hain zuzen, zeinak pertsonaien egoera gordina integrazio egoera batean bilakatu duten.

Azterketa sakon bat egin ostean ezin dugu gehiengo batez hitz egin, hain zuzen ere, egoera integratzaileak, normalean, baztertze egoeretatik sortutakoak baitira. Nahiz eta irakurgaien amaieran dibertsitate funtzionala duten haurren egoerak integratzaileak izan, egoera latzak bizi izan dituzte istorioaren hasieran, bai eskola zein familian ere. Hain zuzen ere, irakurgaiek errealitatea islatu nahi izan dute, egoera ideala gizartearen pentsamendu aldaketa baten ostean sortuz.

6.grafikoa: Egoera integratzaileak, baztertze egoerak eta pentsamendu aldaketak

5. Ezgaitasunaren inguruko informazioa era erreal batean aurkeztuko da, egunerokotasuna era erreal batean azalduz.

Irakurgaien gehiengoak (%64,9) ezgaitasuna era erreal batean plazaratzen du. Hala ere, badira neurri txikiago batean errealitatea alboratzen duten batzuk (%35,1). Errealitatean sakontzen ez duten horietan 3 multzo egin ditzakegu: urritasunean zehazten ez dutenak (%13,5), fantasiako mundua irudikatzen dutenak (%10,8) eta azkenik errealitatea irudikatu nahi dutenak baina egoera idealegiak irudikatzen dituztenak (%10,8).

Hipotesia baieztatzen den arren, irakurgai askok ez dute gehiegi sakondu nahi izan pertsonaien bizimoduan. Zertzelada batzuk ematen diren arren urritasuna ezagutarazteko helburuarekin egiten da, ez honetan sakontzeko intentzioarekin. Hala ere, narrazioan ikus daitezkeen egoerak egunerokotasunean ikus ditzakegunekin antz handia dute.

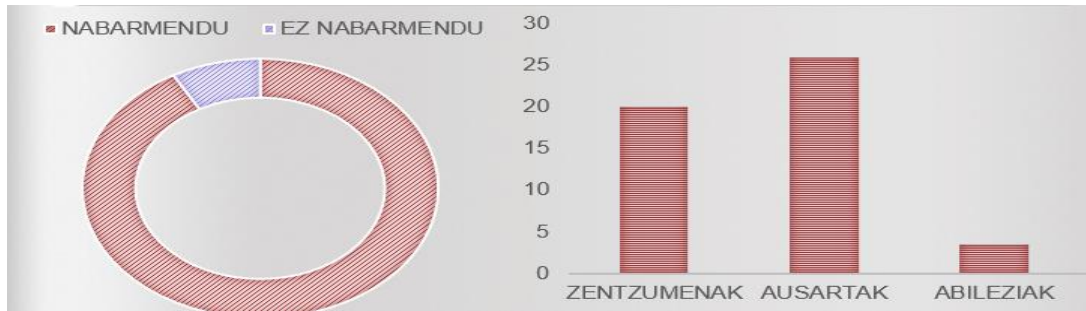
6. Ezgaitasuna duen pertsonaren indarguneak nabarmenduko dira.

Urritasunak zailtasun moduan irudikatzen diren arren, irakurgaien %91,9ak pertsonaien indarguneak nabarmentzen ditu zailtasun horien gainetik. Pertsonaien %20ari urritasunaren ondorioz garatu dituen zentzumenak nabarmentzeko aspektutzat baliatzen dira, %26,7a ausart moduan irudikatzen dira eta %56,3ari arlo zehatz batean dituzten abileziak azpimarratzen zaizkie.

Irakurgai gehienetan indarguneak azpimarratzen diren arren, badira zenbait irakurgai (%8,1) pertsonaien ahulguneak soilik nabarmentzen dituztenak, errealitate gordina irudikatuz. Horren adibide da *Zimurra* komikia, non adimen funtzioaren galera duten horiek “gizarteko traste inutil” edo “traba” moduan irudikatzen dituen.

Hipotesia baieztatu dezakegun arren, dibertsitate funtzionala era negatiboan ikusten denez pertsonaiaren alderdi positiboak kontzeptuak duen karga negatiboarekin konpentsatu nahi izaten da. Horretarako, zenbaitetan, pertsonaiak idealizatu egiten dira,

superheroien antzera irudikatuz eta historiak izan dezakeen errealitatearen kutsua alboratuz.

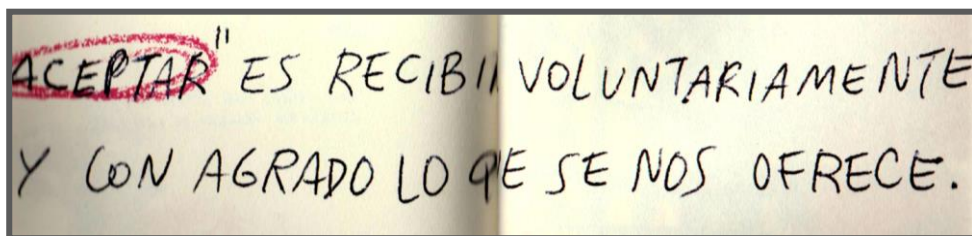
7.grafikoa: Indarguneak nabarmentzearen portzentaia eta nabarmentzen diren aspektuen laburpena

7. Lantzen den ezgaitasunaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakutsiko dira.

Aztertutako irakurgaien %64,9ak jorratzen den ezgaitasunaren inguruan irtenbideak, tratamenduak edo laguntzak eskaini ditu, irakurketa hezigarria bilakatuz. Gainontzeko liburuetan (%35,1) ezgaitasuna ezagutzera eman da, haur eta gazte literaturan presentzia hartuz, nahiz eta honen inguruan laguntzak eskaini ez.

Eskainitako laguntzen artean inguruko laguntza orokorra da gehien nabarmentzen dena (%23,1), hain zuzen ere, urritasuna duen pertsonaiaren beharretara egokituko dena. Bestalde, eskolaren papera nabarmentzekoa da ere, irakurgaien %17,9ak eskola bereziaren papera nabarmendu nahi izan du, izan ere, zenbait ezgaitasun era egoki batean tratatzeko jakintza zein baldintza zehatz batzuk behar dira. Medikuek eskaini ditzaken irtenbideek (%15,4) eta egunerokotasuna errazteko laguntzek (%15,4) presentzia hartzen dute irtenbideen artean.

Nahiz eta laguntza ugari eskaini, onarpenak presentzia izatea lortu du irakurgaien artean, %12,8ak honen inguruan jarduten duelarik. *Mallko y papa* irakurgaiari jaso dezakegun moduan; “Aceptar es recibir voluntariamente y con agrado lo que se nos ofrece” (Gusti, 2014).

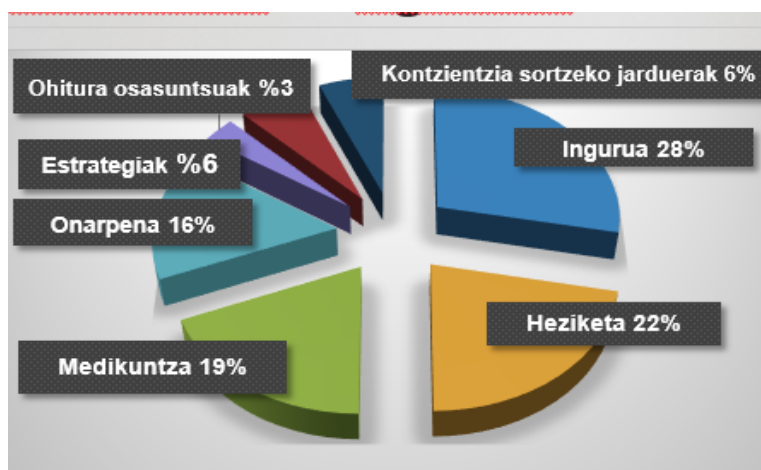

6.iruda: Mallko y papá (Gusti, 2014)

Laguntza hauetaz gain, neurri txikiago batean ohitura osasuntsuak (%2.6), estrategiak (%5,1) eta kontzientzia sorrarazteko irakurgaiak proposatzen dituen jarduerak agertzen dira (%5,1). Azken jarduera hauek, hala nola, *Sofia la folondrina* irakurgaietan topa ditzakegu.

Azkenik, presentzia gutxi duen arren (%2,6) gizartean sorrarazi beharreko perspektiba aldaketak leku bat izan du irakurgaien artean. *Por cuatro esquinitas de nada* ipuinean irakur daiteke “no es cuadradito el que tiene que cambiar, es la puerta”, gizarteari eta ezgaitasunak ikusteko moduari erreferentzia eginez.

Irakurgaien gehiengoak lantzen den dibertsitate funtzionalaren inguruan trataera, irtenbide edota laguntza desberdin bat eskaintzen du. Dibertsitatea istorioaren protagonista den neurrian, inguruko jarrerak ‘positiboak’ direlakoan transmititzen dira, nor edo nork egoera hori bizi badu laguntza moduan eskaintzeko asmoz. Horrez gain, landutako zenbait liburuk helburu hezitzailea duten neurrian, dibertsitate funtzionalean sakontzeko asmoz, zenbait jardura proposatzen ditu, bai eta pertsona hauen lekuan jartzeko zenbait aholku ere.

8.grafikoa: Irakurgaietan gehien nabarmentzen diren tratamendua

8. Ezgaitasuna duten haurren ongizatea hobetzen lagunduko dute.

Aztertutako irakurgaien gehiengoak irakurlearen, eta batez ere urritasuna duen haurraren, ongizatea bilatzea helburu duela esan nezake. Hala ere, topa ditzakegun esaldiak direla medio %83,8ak soilik lortzen duela esan genezake, %8,1ak ongizatea bermatzen ez duen bitartean eta gainontzeko irakurgaiak sailkatzeko zailtasunak sorrarazten diren neurrian.

Sailkatzeko zailtasunak erakusten duten horien interpretazioa zailtzen duten zenbait faktore agertzen dira, besteak beste, hitz edo esaldi zatarrak, identifikatuak sentitu daitezkeen egoera gogorregiak, ezgaitasunaren inguruko alderdi negatiboak erakustea eta ondoren horren inguruan lanketa handirik ez egitea edo eta irakurgaiak berak desberdintasun zentzugabeak ezartzea.

Azken hipotesi hau guztiz baieztatzea zaila iruditzen zait. Izan ere, dibertsitate funtzionala duen kolektibo honen baztertze egoerak era gordin batean transmititzen diren zenbait libururen azterketa egitean identifikazio negatibo bat gerta daiteke. Beste muturrean, idealegiak diren istorioak egongo lirake, zeinak errealitatea transmititzen ez duten. Bi mutur hauek ongizatea bermatzen ez dutela esango nuke.

Hala ere, badira ongizatea bilatzen duten ipuinak, zeinak errealitatea islatzen duten, dibertsitate funtzionala bizitzaren atal moduan ikusiz eta ez besteetan bezala oztopo moduan. Protagonistak osotasunean hartzen ditu aintzat, eta ez soilik dibertsitate funtzionalaren inguruko aspektuetan.

ONDORIO OROKORRAK

Ikerketaren hasieran planteatutako hipotesiez gain aipatutako irakurgaien analisiak zein gaiaren inguruan landutako testuek zenbait ondorio orokor lortzera bideratu naute. Izan ere, orain arte gehiegi landu ez den gai baten inguruan ikertzeak zenbait abantaila eta beste horren beste desabantaila ditu.

Batetik, aipagarria den aspektua informazio iturriak dira. Badira gai tabuen inguruan ikertu duten zenbait autore eta urritasunak aipatu dituztenak, beste zenbaitek, urritasunak barneratzen dituzten irakurgaiak proposatzen dituzte, eta beste askok dibertsitate funtzionalaren terminora iritsi arteko ibilbidea jorratzen dute. Hala ere, autore gutxik landu dute orain arte dibertsitate funtzionalaren trataera Haur eta Gazte Literaturan. Beraz, zaila izaten da gaien janztea honen inguruko informazioa eskasa izanik.

Bestetik, informazio iturri ezberdinak lantzean ohartu naiz informazioaren gehiengoa XX.mendetik aurrerakoa dela. Honen ondorio gaiaren ikusgaitasun eza izan daiteke, izan ere, urteetan zehar ezkutuan egon den gai batez ari gara. Hala ere, honen abantaila gaur egungo ikuskera “egokia” izan daiteke. Iraganeko trataerak zuen eboluzioaren beharra era argi batean ikusten zen, gaur egun arte lortu den dibertsitate funtzional terminora iritsi arte.

Hala ere, faltan somatu ditut hurrei bideratutako irakurgaien trataerari buruzko ikerketak. Egokia da dibertsitate funtzionala duen haur batek bazterketak barneratzen dituen irakurgai bat eskuratzea? Identifikatua sentituko da “atzeratu” hitza erabiltzen duen irakurgai batekin? Zein punturaino dira egokiak eskuragarri ditugun irakurgaiak?

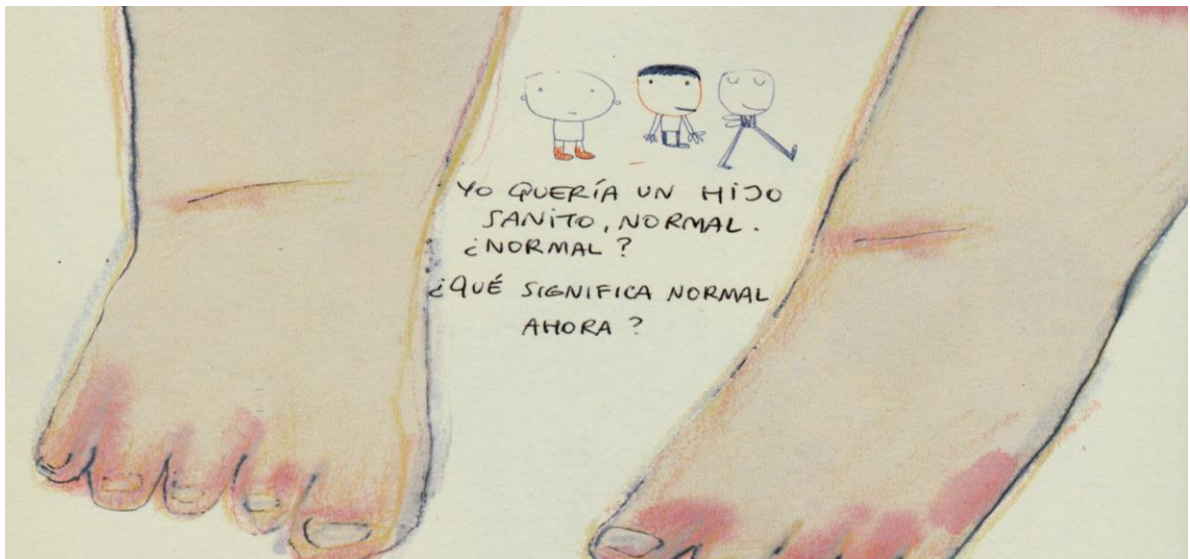
Zalantza ugari izan ditut irakurgaien azterketa egiterako orduan, eta nire iritzi apalean, aztertze beharra duten irakurgai ugari daude. Gaia normalizatu beharrean

arraro bihurtzen dutenak. Egia da, ezkutuan egotetik agerian egotera arte pausu handia dagoela, eta dibertsitate funtzionala duten hurrek ere identifikatuak sentitzeko ere duak behar dituztela, baina, zein puntura arte?

Cortner Boisenek (2010: 20) honen inguruan ondorengo dio:

Para muchos niños, el mundo es un lugar caótico. La lectura no resuelve esto por completo, pero en los libros ellos pueden encontrar otros niños con problemas similares. El lector crea su propio espacio interior y está menos expuesto a los cambios del 'mundo real'.

Ikusgarritasuna emateak ez du esan nahi modu egokian egiten ari denik. Hala ere, badira irakurgai ugari dibertsitate funtzional hori ulertzeko bidea irekitzen dutenak, haurrak haien lekuan jartzera bultzatzen dituztenak, eta, batez ere, egoera hauek normaltasunez tratatzera bideratzen dutenak. Berganak (2010:11) dioten moduan: “El niño que tiene una discapacidad realmente no quiere un libro que le hable sobre sus limitaciones”.

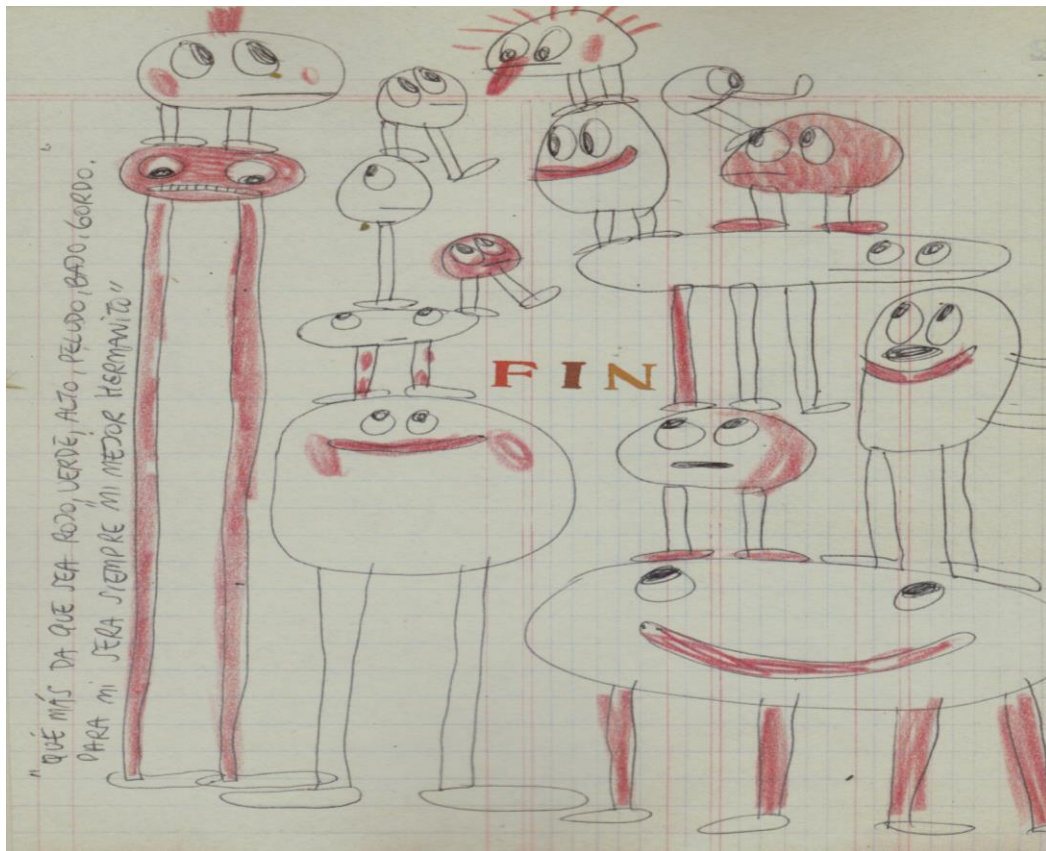

7.irudia: Mallko y papá (Gusti, 2014)

Egokitasunaz ari garenean, garrantzitsua litzateke hurrei bideratutako ipuinek balore zehatz batzuk transmititzea, hala nola, enpatia eta errespetua, zailtasunak dituzten haurren lekuan jartzeko bidea eskainiz. Horrez gain, aberasgarria izan daiteke pertsonai

guztiak maila berean egotea, hots, baztertuak ez izatea dibertsitate funtzionala izateagatik. Beste muturrean, era erreal batean lantzen ez duten ipuinak egongo lirateke, pertsonaiei ezohiko gaitasunak esleituz zailtasunak nolabait konpentsatzeko.

Amaitzeko, Haur Literatura berak duen garrantzia azpimarratu behar dela iruditzen zait. Batetik, baliabide moduan eskaintzen dituen aukerengatik, eta, bestetik, haurren garapenean eskaintzen dituen onurengatik. Baliabidea den neurrian gai zehatzetara hurbiltzeko erabil ditzakegu. Helburu literarioaz gain, helburu hezitzailea mantentzen duten lan ugari dauden arren, zenbait irakurgaiak lanketa bat eskatzen dute guraso, irakasle zein tutoreen aldetik. Horretarako, beharrezkoa da irakurgaien aurretiko lanketa bat egitea, gaia egokitasunez lantzen den eta transmititu nahi diren baloreekin bat egiten duen bermatzeko.

8.irudia: Malko y papá (Gusti, 2014)

BIBLIOGRAFIA

Balas Lara, M. (d.g.). El tratamiento de la discapacidad en los medios de comunicación. *Comunicación y discapacidades*. Berreskuratua 2019ko maiatzaren 15ean hemendik: <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/2393387.pdf>.

Bergna, M. (2010). Porque no tenemos que ser iguales, libros para integrarnos. *Lescutra, discapacidad e inclusión*, 21, 10-12.

Cano de la Cuerda, R., Collado-Vazquez, S. & Jiménez-Antona, C. (2013). Deficiency, disability, neurology and literature. *Revista de neurologia*, 55, 167-176.

Carmenza, M. (2015). La literatura infantil y sus beneficios en el desarrollo del pensamiento y del lenguaje. *Katharsis*, 19, 73-98.

Colectivo Ioé (2013). Diversidad funcional en España. Hacia la inclusión en igualdad de las personas con discapacidades. *Revista Española de Discapacidad*, 1 (1), 33-46.

Colomer, T. (2005). El desenlace de los cuentos como ejemplo de las funciones de la literatura infantil y juvenil. *Revista de Educación*, num. Extraordinario 2005, 203-2016.

Cortner, H. (2010). ¿Pueden los libros hacer la diferencia). *Lectura, discapacidad e inclusión*, 21, 13-22.

Encabo, E. (2003). Cultura, diferencias de género y discapacidad: leer para comprender. *Puertas a la lectura*, 4, 31-35

Etxaniz, X (1999). Investigación en literatura infantil vasca. *Revista de Psicodidáctica*, 8, 5-16.

Etxaniz, X. (2005). Gure arteko haur eta gazte literatura. *TANTAK*, 33, 89-101.

Etxaniz, X. (2008). Investigación en torno a la literatura infantil y juvenil. *Revista de Psicodidáctica*, 13 (2), 97-109.

Etxaniz, X. (2011). La transmisión de valores en la literatura, desde la tradición oral hasta la LIJ actual. *Ocnos*, 7, 73-83.

García Martín, J.M. (2005). La discapacidad hoy. *Intervención Psicosocial*, 14, 245-253.

Garralón, A. (1998). Niños especiales y literatura infantil y juvenil. Una bibliografía comentada. *Discapacidades y bibliotecas*, 87, 80-82

Gil, C. (2015). La literatura infantil y juvenil sobre discapacidad como medio para lograr una escuela inclusiva. *Trabajo de fin de Grado*.

Jimenez, A. & Huete, A. (2010). Estadísticas y otros registros sobre discapacidad en España. *Política y Sociedad*, 47 (1), 165-173.

León, A., Alcedo, M.A. & Arias, B. (2008). Cambio de actitudes hacia la discapacidad con escolares de Primaria. *Psicothema*, 20 (4), 697-704.

León, A., Florez, M.A. & Alcedo, A. (2004). Programas de cambio de actitudes ante la discapacidad. *Psicothema*, 16 (4), 667-673.

Martin, R. & Vega, A. (1999). Los medios ante la discapacidad: más allá de los estereotipos. *Comunicar: Revista científica iberoamericana de comunicación y educación*, 12, 111-116.

Monjas, M.I. & González, M.T. (1997). Los niños y adolescentes con discapacidad en la literatura infantil y juvenil. *Comunicación presentada en las II Jornadas Científicas de Investigación sobre personas con discapacidad*. Salamanca: Universidad de Salamanca.

Morón, M.C. (2010). Los beneficios de la literatura infantil. *Revista digital para profesionales de la enseñanza*, 8, 1-5.

Mulero, J. & Lasarte, G. (2015). Ehun liburu mende baterako: Ipuin sendagarriak. *IKASTORRATZA. E-Revista de Didáctica*, 15, 119-150. Honako webgunetik 2019ko maiatzaren 15ean berreskuratua: http://www.ehu.es/ikastorratza/15_alea/ipuin.pdf

Pardo, P. (2017). Hezkuntza Premia berezial barneratzen dituzten ipuinen garrantzia Haur Literaturan. *Gradu Amaierako Lana*.

Persiani de Santamarina, M. & Schneider, J. (2014). Las representaciones sociales sobre la atención a la diversidad en la literatura infantil. *VI Jornadas de*

Poéticas de la Literatura Argentina para Niñ@s. 1-4. Honako webgunetik 2019ko maiatzaren 15ean berreskuratua: http://www.memoria.fahce.unlp.edu.ar/trab_eventos/ev.7465/ev.7465.pdf

Pomares-Puig, M.P. (2014). Narración gráfica e inclusión. Un recorrido del álbum ilustrado al cómic para integrar la discapacidad. *XII Jornadas de Redes de Investigación en Docencia Universitaria. El reconocimiento docente: innovar e investigar con criterios de calidad*. Alicante: Universidad de Alicante. 815-827.

Porras Navalon, M.P. (d.g.). Los cuentos, un vehículo de transmisión de valores para sensibilizar sobre la discapacidad. *INICO*. Salamanca: Universidad de Salamanca.

Romañach, J. & Lobato, M. (2005). Diversidad funcional, nuevo termino para la lucha por la dignidad en la diversidad del ser humano. *Foro de Vida Independiente*, 5, 1-8.

Rodriguez, S. & Ferreira, M. (2010). Desde la dis-capacidad hacia la diversidad funcional. Un ejercicio de Dis-Normalización. *Revista internacional de sociología*, 68 (2), 289-309.

Rojas, M. (1990). Tendencias actuales de la literatura infantil. *Revista Educación*, 14, 85-88.

Seoane, J.A. (2011). ¿Qué es una persona con discapacidad? *ÁGORA*, 30, 143-161.

Sousa, S. (2008). Valores y formación en la literatura infantil y juvenil actual. *Espéculo. Biblioteca virtual universal*. Honako webgunetik 2019ko maiatzaren 15ean berreskuratua: <http://www.biblioteca.org.ar/libros/152522.pdf> (2019/02/24).

Strausfeld, M. (1989). El realismo crítico en la literatura infantil-juvenil. *CLIJ: Cuadernos de literatura infantil y juvenil*, 2 (4), 83-87.

Suarez, A. & Martos, E. (2003). El tratamiento de la discapacidad a través de la literatura infantil y juvenil: Unidades didácticas y caso práctico. *Puertas a la lectura*, 4, 75-90.

Toboso, M. (2010). Juventud y derechos humano sen el respeto a la diversidad funcional. *Discriminaciones diversas en las personas jóvenes*, 10, 201-219.

Vara, A. & Vila, Z. (2017). Segismundo y su torre: la literatura áurea como recurso para el tratamiento de la integración en el aula de Educación Infantil. *Tejuele*, 23, 161-188.

Viviana, M. (2012). De eso no se habla o lo que se habla de eso: el abordaje de los temas tabúes en la LIJ. *IV Jornadas de Poéticas de la Literatura Argentina para Niñ@s (27 y 28 de septiembre de 2012, La Plata)*. 107-112.

ERANSKINAK

1GO ERANSKINA: A CORPUSA

- ✚ Aliaga, R. (2015). *Ordulari bat baino ez*. Huesca: Fragantina.
- ✚ Altorragirre X. (2009). *Peru, gaueko artzaina*. Mungia: Mungia Udala
- ✚ Añorga, P. (2008). *Ama erraldoia*. Vitoria-Gasteiz: Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia.
- ✚ Añorga, P. (2013). *Zapatagorri*. Berriozar : Denonartean.
- ✚ Asiain, M. (2012). *Hara!*. Iruñea: Pamiela.
- ✚ Bilbao, L. (2013). *Gerrak ez du izenik*. Iruñea: Pamiela.
- ✚ Briggs, R. (2007). *El muñeco de nieve*. Barcelona: La Galera.
- ✚ Browne, A. (2013). *Osteratxo bat parkean*. Pontevedra: Pamiela etxea, Kalandraka.
- ✚ Browne, A. (2006). *Urdaburutarrak*. Pontevedra: Kalandraka
- ✚ Campanari, J. (2010). *Ernesto irriz blai*. Pontevedra Txalaparta
- ✚ Brown, P. (2013). *Lorategi bizia*. Donostia: Tarttalo.
- ✚ Carvalho, B. (2010). *Um dia na praia*. Barcelona: Libros del Zorro Rojo.
- ✚ Casado, M. eta Cardenas, I. (2017). *Hor doa pilota*. Zarautz: Itziar Cárdenas García
- ✚ Cerdá, M. (2011). *Too late*. Cánoves: Proteus.
- ✚ Cerro, M. (2015). *Euria egin ondoren*. Pontevedra: Pamiela
- ✚ Cuellar, O. (2015). *Saltoka*. Donostia: Tarttalo.
- ✚ Cuvellier, V. (2009). *La guerra de almohadas más grande del mundo*. Buenos Aires: Adriana Hidalgo.
- ✚ Faber, A. (2010). *La fábrica de nuves*. Barcelona: A buen paso.
- ✚ Faber, A. (2012). *El viaje*. Barcelona: A buen paso.
- ✚ Front Street Books (2007). *Goazen!*. Donostia: Tarttalo.
- ✚ Hong Chen, J. (2006). *Han Gan-en zaldi magikoa*. Donostia: Tarttalo.
- ✚ Isern, S. (2013). *Non zaude BARRASKILO*. Pontevedra: Txalaparta.
- ✚ Lee, S. (2008). *La ola*. Cadiz: Barbara Fiore Editora.
- ✚ Lionni, L. (2015). *Frederick*. Sevilla: Pamiela etxea, Kalandraka Editoriala.
- ✚ Mari, I. (1997). *Historias sin fin*. Madrid: Anaya

- ✚ Mc Bratney, S. (2007). *Ezetz asmatu zenbat maite zaitudan*. Madrid: Pamiela etxea, Kalandraka.
- ✚ Marvelle, D. (2012). *El papagayo de Monseieur Hulot*. Sevilla: Kalandraka.
- ✚ Mayer, M. (2008). *Un niño, un perro y una rana*. Madrid: Los Cuatro azules.
- ✚ Mendez, R. (2011). *Hiru txerrikumeak*. Pontevedra: Txalaparta
- ✚ Obiols, A. (2003). *Afrika eta koloreak*. Donostia: Ttarttalo.
- ✚ Ormazabal, J. (2012). *Ilargia esnatu da*. Donostia: Elkar.
- ✚ Perez, C. (2010). *En el silencio del bosque*. Barcelona: A buen paso.
- ✚ Perez, S. (2012). *Urretxindorra*. Amorebieta: Ibaizabal.
- ✚ Pita, C (2009). *Amonatxoak*. Pontevedra: Txalaparta.
- ✚ Quintero, A. (2011). *Ikusi al duzu lehoia?*. Tafalla: Txalaparta.
- ✚ Ramstein, A.M. eta Aregui, M. (2014). *Aurretik*. Donostia: Ttarttalo.
- ✚ Ruiz, M. (2013). *Ama*. Pontevedra: Pamiela, Kalandraka.
- ✚ Rodriguez, B. (2009). *Ladrón de gallinas*. Barcelona: Libros del Zorro Rojo.
- ✚ Sabría, C. (2005). *Hitzik gabe*. Donostia: Ttarttalo.
- ✚ Sadat, M. (2006). *Mi león*. Mexico: Fondo de cultura económica.
- ✚ Salaberria, L. (2014). *Hiltzaileak*. Pontevedra: Pamiela, Kalandraka.
- ✚ Sanches, D.F. (2015). *Bi txori*. Donostia: Ttarttalo.
- ✚ Sanchez, P. (2013). *Katua banintz*. Tafalla: Txalaparta.
- ✚ Serra, A. (2011). *Caperucita Roja*. Madrid: Narval Editores.
- ✚ Sorin, C. (2011). *Hibiscus*. Nafarroa: Denonartean.
- ✚ Turin, A. (2014). *Zorioneko handamendia*. Pontevedra: Pamiela, Kalandraka.
- ✚ Vast, E. (2009). *Korokoro*. Granada: Barbara Fiore.
- ✚ Van Zeveren, M. (2008). *La puerta*. Barcelona: Corimbo.
- ✚ Westera, B. (2001). *Amonaren etxera noa*. Bizkaia: Ibaizabal.
- ✚ Wisner, D. (2007). *Flotante*. Barcelona: Oceano.

2. ERANSKINA: A CORPUSA AZTERTZEKO FITXA:

IZENBURUA:		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA:		
MOTA:		

3.ERANSKINA: DIBERTSITATE FUNTZIONALAREN INGURUAN JARDUN DUTEN
AUTOREEN LANAK:

Garralón, A. (1998). Niños especiales y literatura infantil y juvenil. Una bibliografía comentada. *Discapacidades y bibliotecas*, 87, 80-82.

Gil, C. (2015). La literatura infantil y juvenil sobre discapacidad como medio para lograr una escuela inclusiva. *Trabajo de Fin de Grado*.

Hidalgo, M., Blancas, S. & Alonso, C. (2018). *Ilustrar para todos. Álbumes ilustrados sobre diversidad e iguldad*. Granada: Eug

Pardo, P (2017). Hezkuntza Premia bereziak barneratzen dituzten ipuinen garrantzia Haur Literaturan. *Gradu Amaierako Lana*.

Suarez, A. & Martos, E. (2003). El tratamiento de la discapacidad a través de la literatura infantil y juvenil: Unidades didácticas y caso práctico. *Puertas a la lectura*, 4, 75-90.

4. ERANSKINA: B CORPUSA:

- ✚ Almada, A.A. (2012). *La niña que caminaba entre aromas*. Madrid: Cuento de Luz
- ✚ Anderson, R. (1995). *Los mejores amigos*. Madrid: Alfaguara.
- ✚ Carlson, N. (1991). *Adrés y el niño nuevo*. Madrid: Espasa-Calpe
- ✚ Carrier, I. (2010). *El cazo de Lorenzo*. Barcelona: Juventud
- ✚ Coates, J. (2005). *Un arco iris en la oscuridad*. Barcelona: Juventud.
- ✚ Derouen, J.M. (2013). *¡Voy a comedte!* Madrid: Kókinos.
- ✚ Díaz, G.C. (2000). *Óyeme con los ojos*. Madrid: Anaya.
- ✚ Ely, L. (2004). *Cuidando a Louis*. Barcelona: Serres.
- ✚ Farias, J. (1997). *Un tiesto lleno de lápices*. Madrid: Espasa-Calpe
- ✚ Ferrero, M. (2012). *Anastasia la valiente*. Sevilla. Edimater.
- ✚ Fonseca, M. (2009). *¡Quitate esa gorra!* Madrid: Alfaguara.
- ✚ Gago, A. (2003). *Lucía no teme a la oscuridad*. Gijón: Libros de Peixe.
- ✚ Gallardo, M. (2014). *Maria eta biok*. Bilbao: Astiberri.
- ✚ Gavalda, A. (2004). *35 kilos de esperanza*. Madrri: Alfaguara
- ✚ Gusti (2014). *Malko y papa*. México: Océano Travesía.
- ✚ Janisch, H. (2003). *¡Zas pum!* Salamanca: Lóguez.
- ✚ Kazabon, A. (2017). *Gixela nire laguna da*. Amorebieta: Ibaizabal.
- ✚ Margarit, M. (2009). *Los zapatos de Marta*. Barcelona: Mediterránia.
- ✚ Martínez, I. & Vendrell, M. (1990). *Ruidos y silencios*. Barcelona: Destino.
- ✚ Mataix, L. (2008). *El calcetín del reves*. Madrid: Bruño.
- ✚ Matute, A.M. (2002). *El saltamontes verde y otros cuentos*. Barcelona: Lumen.
- ✚ Moure, G. (2002). *Palabras de caramelo*. Madrid: Anaya.
- ✚ Nesquens, D. (2007). *Como pez en el agua*. Barcelona: Thule
- ✚ Pieper, C. (2007). *Catalina, el oso y Pedro*. Sevilla: Kalandraka.
- ✚ Puerto, C. (2008). *Mi hermana es un poco bruja*. Zaragoza: Edelvives.
- ✚ Roca, P. (2014). *Zimurrak*. Bilbao: Astiberri.
- ✚ Ruillier, J. (2005). *Por cuatro esquinitas de nada*. Barcelona: Juventud.
- ✚ Sagarzazu, P. (2001). *Mi hermana es distinta ¿y qué?*. Barcelona: Editores asociados.
- ✚ Taboada, A. (2006). *El grillo Benito*. Madrid: SM.

- ✚ Taboada, A. (2008). *La tortuga Marian*. Madrid: SM.
- ✚ Taboada, A. (2008). *Lola la loba*. Madrid: SM.
- ✚ Taboada, A. (2006). *Sofía, la golondrina*. Madrid: SM.
- ✚ Torres, M. (2001). *Nire arreba Aixa*. Donostia: Elkarlanean.
- ✚ Tortosa, A. (2011). *Mariluna*. Madrid: República Kududrulu.
- ✚ Tourville, A.D. (2011). *Mi amiga tiene Síndrome de Down*. Montevideo: Latinbooks International.
- ✚ Viza, M. (1990). *Hau eskola bada ni tigrea naiz*. Donostia: Elkar.
- ✚ Zubizarreta, P. (2006). *Arroza eta tinta*. Donostia: Erein.

5. ERANSKINA: B CORPUSA AZTERTZEKO FITXA

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA:	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean		
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da		
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)		
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan		
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da		
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da		
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak		
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira		
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du		
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

6. ERANSKINA: A CORPUSAREN FITXEN ANALISIA

IZENBURUA: Non zaude BARRASKILO?		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Amonatxoak		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
	X	
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: Protagonistak		
MOTA: Gorputz atalen galera		
OHARRA: Erorketa baten ostean gorputz atalak banandu egiten zaizkio. Gorputz atalen galketa honek pertsonaia “itzali” egiten du, gorputz atalak berriro elkartu arte horrela mantenduz, gorputz atalik gabe ezin baita bizi. Bere ahizpak, egoera ikusita, gorputz atal guztiak josi egiten dizkio ahizpa berpizteko asmoz. Falta zaion azken gorputz atala josi arte protagonista “hilda” mantentzen da.		

IZENBURUA: Euria egin ondoren		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Zorioneko hondamendia		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
	X	
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: Protagonista		
MOTA: Ikusmen urritasuna (betaurrekoak)		

IZENBURUA: Ernesto irriz blai		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
	X	
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: Protagonista		
MOTA: Ikusmen urritasuna (betaurrekoak)		

IZENBURUA: Urdaburutarrak		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Amonaren etxera noa		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Ilargia esnatu da		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Ama		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Hiltzaileak		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
	X	
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: 2.mailako pertsonaia		
MOTA: Errena		

IZENBURUA: Hibiscus		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Peru, gaueko artzaina		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Ordulari bat baino ez		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
	X	
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: 2.mailako pertsonaia		
MOTA: Gurpildun aulkia		
OHARRA:		
Kontatzen den istorioan parte hartzen ez duen protagonista izan arren, protagonistaren lehengusua mahaian gurpildun aulki batean eserita agertzen da eszena batean.		

IZENBURUA: Hara!		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Urretxindorra		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
	X	
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: 2.mailako pertsonaia		
MOTA: Ikusmen urritasuna (betaurrekoak)		

IZENBURUA: Han Gan-en zldi magikoa		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: La guerra de almohadas más grande del mundo		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
	X	
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: Protagonistak		
MOTA: Ikusmen urritasuna (betaurrekoak) eta muletak (denbora zehatzeko urritasuna)		

IZENBURUA: En el silencio del bosque		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: El papagayo del Monsieur Hulot		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: El muñeco de nieve		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Aurretik		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Mi león		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Ladrón de gallinas		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: La fábrica de nubes		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: El viaje		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Too late		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: La ola		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Saltoka		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Caperucita Roja		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Flotante		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Korokoro		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: La puerta		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Un niño, un perro y una rana		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Historias sin fin		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Hitzik gabe		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
	X	
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: Eszenan agertzen den 2.mailako pertsonaia		
MOTA: Ikusmen urritasuna (betaurrekoak)		

IZENBURUA: Um dia na praia		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Bi txori		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Goazen!		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Ezetz asmatu zenbat maite zaitudan		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Osteratxo bat parkean		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Hor doa pilota		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
	X	
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: Bigarren mailako pertsonaia		
MOTA: Ikusmen urritasuna (betaurrekoak)		

IZENBURUA: Ama erraldoia		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Frederick		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Zapatagorri		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
	X	
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: Istorioan parte hartzen ez duen pertsonaia		
MOTA: Ikusmen urritasuna (betaurrekoak)		

IZENBURUA: Lorategi bizia		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Gerrak ez du izenik		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Hiru txerrikumeak		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Katua banintz		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Afrika eta koloreak		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

IZENBURUA: Ikusi al duzu lehoia?		
DIBERTSITATE FUNTZIONALA AGERTZEN DA?	BAI	EZ
		X
PROTAGONISTA ALA 2.MAILA PERTSONAIA: --		
MOTA: --		

7. ERANSKINA: B CORPUSAREN FITXEN ANALISIA

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA	BAI	EZ
IZENBURUA: CUIDANDO A LOUIS		
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da		X
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiatzkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da		?
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Honen inguruan enpatia izaten laguntzen duen irakurgaia iruditzen zait. Izan ere, ikaskideak Louisen egunerokotasuna ulertzeaz gain haren lekuan jartzeko gaitasuna dute.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- “¿Me ocupo de él?”
- “Es un poco distinto”
- Le gusta correr en medio del partido, se enfadan pero él no se da cuenta.
- La profe no se enfado, si lo hubiese dicho otro sí.

- A nosotros nunca nos deja
- “Creo que podemos saltarnos las normas por la gente especial”

Todos somos únicos. Hay cosas que nos dan bien y otros que nos cuestan más trabajo.

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: LOLA LA LOBA	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean		X
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)		
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Egoera ideal bat irudikatzen du, izan ere, basoko animaliek protagonistaren bititza erraztuko dute, bere gizartea (kasu honetan basoa) moldatuz.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Espaloiak, eskailerak, adaptazio eza
- Jolasa, kirol adaptatuak
- Ohiko eskolan (urritasun fisikoa)
- “Todos somos diferentes”

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: PALABRAS DE CARAMELO	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan		X
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Gazteentzako literatura izanik irakurgai sakonagoa da. Gorra den haur baten egoera krudelak ere irudikatzen ditu, zenbait momentutan tristura sorraraziz.

Dibertsitate funtzionala duten haurren egoera ulertzeko baliagarria iruditzen zait, bai eta zailtasunik ez duen haur batekin alderatuz haiei idazten, irakurtzen edo dena delako erakustek duen garrantziaz jabetzeko baliabide aproposa iruditzen zait.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- “Se llamaba Kori, aunque no podía saberlo porque no oía nada”
- Cole especial: niños que tampoco eran como los demás.
- Su madre estaba muy ocupada y no entendía los gestos → “Que sí”

- Trataba de hacer lo que creía que hacían los demás
- No sé como te enseñare a escribir pero te enseñare
- Mejor que algunos niños de la escuela normal
- En su mente no existen palabras, solo ideas.
- PRIVILEGIO: Ojos que ven, oídos que oyen, bocas que hablan.

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: ZAS PUM	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean		X
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)		
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da		
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da		X
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira		X
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Irakurgai erraza izateaz gain, pertsonen puntu indartsuak goraiatzeko irakurgai iruditzen zait. Egunerokotasunean ahulguneak dituzten pertsonekin elkartuko gara, baina, momentu horretan, garrantzitsuena, indarguneak goraiatzea izango da.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Ya no podía trinar, silbar y cantar → “Pareces triste”
- Pensaste que todo lo hacías mal
- Sono como si alguien cerrara una puerta. Sono como si alguien hubiera abierto una puerta.

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: CATALINA, EL OSO Y PEDRO	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da		X
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da		
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da		X
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira		X
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Dibertsitate funtzionala ez aipatzeak egoera normalizatzen du, bai eta, ekintza mota guztietan parte hartzeak ere. Horrez gain, gurpildun aulkian dagoen haurrak zenbait ekintza egitera ausartzen ez den modu berdinean, bere lagunek beldurra izango diete beste batzueiri.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Dibertsitate funtzionala soilik irudietan ikusten da.
- Beste ume bat gurpildun aulkian
- Pedro no se atreve a tanto. El oso no se atreve a tanto.

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: ANDRÉS Y EL NIÑO NUEVO	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean		X
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	X
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da		X
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira		X
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Egunerokotasuna irudikatzen duen irakurgaia da, bestearen paperean jartzen laguntzen duen horietako.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- DEDIKATORIA: Igual que Andrés, se burlo de alguien y aprendió su lección.
- Distinto
- Ayuda para hacer algunas cosas (otras veces no necesitaba ninguna)
- No tenía muchos amigos, nadie sabía como jugar con el.

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: MARILUNA	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean		X
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)		X
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da		X
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira		X
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Irakurgai berezia iruditzen zait, dibertsitate funtzionalak haur bat berezi egiten duena. Bizitzaren parte hartzen dute ikusmen urritasuna, eta, normala den moduan, bizi behar ez izatea gustatuko litzaieke familiako kideei. Baina, hala ere, horrek ere, berezi egiten du pertsona bat.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Ojos color mar dormido.
- Nos miran, no sabemos si nos ven.
- Con sus ojos ve bastante más que nosotros con los nuestros.
- Si tuviera otra mirada no sería Mariluna
- Crece despacio porque va a su ritmo, no al de los demás

- Se le quedan mirando como si fuera un bicho raro.
- Tenemos suerte → No hay nadie como ella

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: MI HERMANA ES UN POCO BRUJA	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira		X
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Enpatia izaten laguntzen duen irakurgaia da, bai eta ikaspen bat eskaintzen duena ere. Lantzen den dibertsitate funtzionalaren inguruan hausnartzeko bidea irekitzeaz gain zailtasun mota hau duten haur/pertsonen egoera ulertzeko eta egunerokotasuna errazteko baliagarria izan daiteke.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- MI HERMANA = ORUGA = MARIPOSA → Algún día cambiaría y dejaría de ser la niña pequeña que a nadie, ni si quiera a ella, gustaba.
- No podemos decir que una cosa no nos gusta si antes no la probamos. O si antes no sabemos como es.
- Niños de integración
- No es como tú, es diferente.

- Tenemos que ayudarla porque muchas cosas no sabe hacerlas sola
- No se pueden esperar milagros, su hija es como es.
- JULIA NECESITABA DESCUBRIR SU CAMINO, PERO NO ENCONTRARSELO HECHO
- ¿Me enseñara mi hermana a ser un poco como ella?

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: LOS MEJORES AMIGOS	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)		
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan		X
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira		X
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Identifikatua sentitzeko irakurgai baliagarria den arren, alderdi positiboak goraiatzearen falta sumatu dut.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Colegio especial: niños que les cuesta mucho trabajo aprender
- Procuraba no hacer caso cuando la gente decía de ella cosas poco amables
- Ayudar y defender

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: HAU ESKOLA BADA NI TIGREA NAIZ	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	X
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da		
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira		X
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Zailtasunak gainditzeko familiaren eginkizunaren beharraz hausnartzeko irakurgai iruditzen zait. Oztopoak egongo diren arren gainditzeko grina azpimarratzen da lehenengo momentutik. Hausarketa sakonagoa egiteko, zailtasunak dituzten haur hauek eskolan duten lekua nabarmentzen da, gainontzeko kideak oztopatu edo atzeratuko dituztelakoan.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Denek indarra eta alaitasuna eman nahi zioten
- Atzerago ibili baina bizimodu normala egiteko gai → Horrek poza eragin
- Korrika eta presaka ibili gabe ikas zitekeen eskola (sufriarazten ez zuen eskola)
- Gauzak galdetzen dizkiet (ez omen diet behar bezala lanik egiten uzten)
- **BESTEAK BEZALAKOA ZELA SINETSI BEHAR ZUEN, BAINA HORI BAI, BESTEAK BAINO DENBORA GEHIAGO BEHAR ZUELA**

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: VOY A COMEDTE	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da		X
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)		
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan		
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da		
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak		X
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira		X
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Fantasiako irakurgaia izateak egoera modu irreal batean irudikatzea eramaten du autorea. Gaur egungo gizartean ahoskatzeko arazoak dituzten pertsonak egoera krudelak bizitzen dituzte.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

--

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: UN TIESTO LLENO DE LAPICES	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)		X
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da		
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da		X
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Galdetegian dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen duen irakurgaia dela jarri dut. Erantzuna identifikatua sentitzeko aukerarengatik jarri dut. Hala ere, egoera gogorra iruditzen zait gizartearen aurpegi tristeak edo lotsatuak ikusi behar izatea. Beraz, ez nuke guztiz argi esango ongizatea hobetzen laguntzen duen irakurgaia denik. Batez ere, gogoetarako irakurgai baliagarria dela esango nuke. Gizarteak, eta norbanakoak, egoera hauen aurrean duen jarrera aztertzeke.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Puede parecer un poco rara → Chinitos tristes
- Otro colegio en el que estudian otras cosas, más caro
- DELANTE DE ELLA LAS PERSONAS SE PONEN TRISTES, O BAJAN LA CABEZA AVERGONZADAS O TIENEN MIED

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: MI AMIGA TIENE SINDROME DE DOWN	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	X
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da		
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira		X
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du		X
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Ez dut uste irakurgai aproposa denik. Batetik, hitzez egiten den deskribapena eta irudiek bat egiten ez dutelako. Eta, bestetik, irakurgaiak berak normaltasunez tratatu behar ditugun egoerak arrarotzat hartzen dituelako. Adibidez, Down Sindromea duen haur batek ez duen beste baten jolas berak gustuko izatea, edota unibertsitatera joatea. Mota honetako ideiak bereizgarri moduan aipatzeak normaltasun eza ematen diola iruditzen zait.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Todos somos diferentes, ¿verdad? La vida sería muy aburrida si todos fuéramos iguales.
- Irudietan ez da hitzezko deskribapenean bezala irudikatzen.

- Reirse de las personas
- Los niños con síndrome de Down disfrutan hacer las mismas cosas que el resto de los niños
- Muchos adultos tienen trabajo, algunos, incluso, van a la universidad.

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: EL CALCETIN DEL REVÉS	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	X
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da		
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira		X
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Irakurgai gogorra iruditzen zait. Beste zenbait irakurgaien moduan, gogoeta sustatzen duen liburua da, batez ere, gizartearen, lagunaren eta familiaren jarreraren inguruan hausnartzeko.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Cuando nació lloraron → Sufrimiento
- Buena y retrasada
- Paciencia
- Colegio especial (cuesta un ojo de la cara)
- Nacio mal y ahora es una niña retrasada

- A pesar de todo es una niña feliz
- Burlarse de las personas esta feo
- Con la niña ya teneis bastante, que mala suerte

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: 35 KILOS DE ESPERANZA	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	X
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira		X
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du		X
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona	X	

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Dibertsitate funtzionala aipatzen ez duen arren, ikasketetan traketsa den gazte baten egunerokotasuna islatzen du. Aitonaren babesa eta laguntza jasotzen duen arren, irakurgai oso gogorra iruditzen zait, egoera horretan egon daitekeen gazte batek irakurriz gero ongizatean lagunduko ez lukeena.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Repetir curso, llorar, y broncas (Acostumbrarse)
- Quería estudiar, pero no lo consigo
- Casos perdidos, dolor de tripa
- Tardes desagradables
- Tu vida y tu no valeis nada

- Ir a un lugar que está en sintonía conmigo
- ¿Eres tan tonto como dicen? Sí
- Es mas fácil decirse a uno mismo que es un desastre
- PEDÍA QUE CONFIARAN EN TI

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: ZIMURRAK	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean		X
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)		X
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	X
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak		X
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du		X
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona	X	

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Zahartzaroko zailtasunak nabarmentzen dituen irakurgaiak da. Honek ere, familiaren, lagunaren eta baita gizartearen paperaz hausnartzeko bidea irekitzen digu. Aberasgarria izan daiteke, gaztetxoekin, honen inguruan aritzea trataera egoki bat bermatzeko asmoz.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Zer kostatzen zaizu bai-bai egitea?
- Iraingarri da ume baten moduan tratatua izatea, ezta?
- Gizarteko traste inutilak, traba, molestatu
- ETXEKOEK ENKARGUAK EGITEKO ERABILTZEN GAITUZTE. ETA HORI EGITEKO GAUZA EZ GARENEAN, HEMEN UZTEN GAITUZTE.

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: EL SALTAMONTES VERDE	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean		X
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)		X
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan		X
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da		X
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da		X
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira		X
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du		X
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Ez dut uste irakurgai mota honek ongizatea bermatu dezakeenik. Batetik fantasiazko egoera bat irudikatzen duelako, eta, bestetik, ahotsa berreskuratuko duelaren esperantza banatzen duelako. Ahotsik ez duen haur batek ahotsa berreskuratu nahiko du, baina, zoritxarrez, ez da irakurgaian bezain erraza. Hori dela eta, ez dut irakurgai aproposa ikusten.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- A primera vista, parecía un niño como los demás
- No le mandaron a la escuela
- Fantasia (ahotsaren bila)

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: MALLKO Y PAPA	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	X
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Oso irakurgai interesgarria iruditu zitzaidan. Batetik, era natural batean egoera hauek sorrarazten dituzten emozioak eta pentsaerak transmititzen dituelako (Autokritika eginez), eta, bestetik, norberaren zein gizartearen paperaz hausnartzeko bidea ematen duelako.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- ¿Por qué, Dios?
- A veces, con los hijos, pasa como con el dibujo: no te sale como lo imaginabas.
- NO LO ACEPTE, A SU PAPA LE COSTABA ENTENDER
- El está bien así como está
- Era el mejor (con el tiempo se dió cuenta)

- Aprender de ello → ACEPTACIÓN
- Tenía el derecho de venir “asi”, tal como es.
- Enseñanza, experiencia
- Lo vamos a querer igual → A mi que más me da?
- Todos los días son el día de algo
- ESPECIAL
- Yo quería un hijo sanito, normal. ¿Normal? ¿Que significa normal ahora?
- NO ES UNA ENFERMEDAD
- DIFERENCIA: Cualidad, característica o circunstancia que hace que dos personas o cosas no sean iguales entre sí.
- Funcionamos por categorías y en el momento en que algo no entra en la categoría que pensamos, nos da miedo, lo apartamos, nos asustamos.
- DISCAPACIDAD → DI CAPACIDAD
- Todo el mundo dice que soy “discapacitado” porque hay muchas cosas que no puedo hacer, o no me dejan hacer.
- Vencer el miedo
- Los niños con síndrome de Down están en peligro de extinción
- ACEPTAR: Es recibir voluntariamente y con agrado lo que se nos ofrece.

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: SOFIA LA GOLONDRINA	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan		
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da		
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Oso interesgarriak iruditzen zaizkit irakurgaiak amaieran dibertsitate funtzionalaren inguruan jabetzeko dituen ariketa hezitzaileak. Irakurgaiak osatzeaz gain, hauek lantzeko baliabide/tresna moduan erabil daitezke.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Profe de ruidos y olores
- Actividades de concienciación: juegos de sonido, olfato y tacto
- Actividad sobre la importancia del orden
- Actividad sobre el alfabeto braile

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: POR CUATRO ESQUINITAS DE NADA	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	X
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak		X
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Zailtasun mota guztiak barnebiltzen dituen irakurgai bat da, desberdina den orori erreferentzia egiten diona. Gainera, fokagunea gizartean (gainontzekoen eginkizunean) jartzen du, ikuspegi aldaketa bat bultzatuz.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Intenta cambiar, pero no puede
- Cuadradito es diferente. Nunca será redondo.
- No es cuadradito el que tiene que cambiar, es la puerta (gizartearen isla)

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: ARROZA ETA TINTA	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)		
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona	X	

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Zailtasunak dituen pertsona baten egunerokotasuna ulertzen lagundu dezakeen irakurgai da. Zenbaitetan, besteok gure abilezia edo erraztasun berdinak dituztela pentsatzen dugu, egoera mota guztiak aintzat hartu gabe. Gainera, egoerak ulertzeaz gain, laguntza eskaintzera bultzatu ditzake zenbait pertsona.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Belarrietatik ikusi, gorputz osoaren bidez ikusi
- Eskuak, belarriak eta sudurra dira nire begiak
- “Ikusi nahi zaitut”
- Barraskiloa baino motelagoa

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: LA NIÑA QUE CAMINABA ENTRE AROMAS	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Zailtasunak gainditzeko lagundu dezakeen irakurgaiak da, perspektiba aldaketa bat sorrarazten duena. Norberaren eskuetan dago mundua ulertzeko giltza, beraz, egoerak onartu eta horren arabera moldatzea animatzen du autoreak.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Despacio, que no hay prisa
- No necesito ver para entender
- Caminar sola
- COMO NO SABIA QUE ERA IMPOSIBLE, APRENDÍ A HACERLO

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: UN ARCO IRIS EN LA OSCURIDAD	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Nahiko egoera irrealak irudikatzen duen arren ikusmenaz gozaten duen pertsona baten egunerokotasunarekin alderatzeko aproposa den irakurgaiak da. Batzuentzat errazak diren ekintzak beste askorentzat oso zailak izan daitezke, hori dela eta, bestearen lekuan jartzea, eta laguntzeko prest egotea transmititu behar diren jarrerak direla iruditzen zait.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

“Cuando haces las cosas lo mejor que puedes hacerlas, nunca sabes que milagro puede ocurrir en tu vida o en la vida de los demás” Hellen Keller

- Gracias por ayudarme a “ver” hoy
- Debe de ser horrible no ver
- No parece dejar que eso le estorbe

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: GIXELA NIRE LAGUNA DA	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Zailtasunak eta abileziak aipatzen diren arren, zailtasun horietan ere aurrerapausoak nabarmentzen dira irakurgetan. Oso erraza izaten da ondo egiten dugun hori nabarmentzea, baina motibagarria izaten da kostatzen zaigun horretan hobetzea.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Gixelak laster gure liburuak irakurri → Eskolaren inplikazioa
- Batzuetan triste egoten da, desberdin sentitzen delako → Denak gara desberdinak

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: LOS ZAPATOS DE MARTA	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean		X
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)		X
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Zailtasun mota hau duen pertsona baten egunerokotasuna ulertzen laguntzen duen irakurgai izateaz gain, norbanakoaren gainditzeko grina ere bultzatzen du. Askotan, hobetzekozenbait ahalegin egin behar dira, eta hori, norbanakoaren esku dago.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Si pudiera, yo también me iría a pasar el fin de semana a casa de alguien
- Zapatos especiales (ortopedicos)
- Tiene un “problema”
- Que valiente es

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: MARIA ETA BIOK	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	X
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Egoera gogorra iruditzen zait irakurgaiean transmititzen dena, izan ere, dibertsitate funtzionala izateak ez du zertan begirada desatseginak sortarazi behar, eta are gutxiago seme-alabak izateko gogo kendu.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Gaizki hezia
- Guraso izatearen gogo kendu
- Aurpegiak → Tristatu/amorratu
- BEGIRADAK

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: MI HERMANA ES DISTINTA ¿Y QUE?	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Egoera normalizatzen duen irakurgaia da. Adin txikiko haur batek ikaspen handi bat ematen du guztiok desberdinak garela azpimarratzen, ez soilik Down Sindromea duten horiek bakarrik.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- No es una persona corriente
- Aunque es como los demás, es bastante distinta
- Yo también soy distinto a mis amigos, pero soy más o menos como ellos
- ¿Son los retrasados mentales más alegres que nosotros?
- Ingenuos

- Todos somos más retrasados que otros
- A veces era buena y a veces era mala, como todos.
- ¿Tiene un cromosoma de más o nosotros uno de menos?
- SERIA MUY ABURRIDO QUE TODOS FUESEN IGUALES

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: NIRE ARREBA AIXA	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Gainditzeko grina, adore ez ematea eta ausardia transmititzen dituen irakurgaia da. Nahiz eta, zenbaitetan, errealitatetik ihes egiten duten egoerak aurkeztu, hanka ez izateak izan ditzakeen zailtasunak argi eta garbi erakusten ditu. Hauek ezagutzeaz gain, honen inguruko irtenbideak ere aintzat izan daitezke irakurgaiari esker.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Zauria erakustearen truke gauzak eman → Beldur eta nazka aurpegiak
- Futbolean ona
- Hanka mekaniko berezia (berak nahi badu)
- BIZITZAN HIRUGARREN ALDIZ IKASI BEHARKO DU IBILTZEN

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: ANASTASIA LA VALIENTE	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da		
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Dibertsitatea nabaria den arren, honetan bukaerako atalera arte gehiegi sakontzen ez duen irakurgaia da. Beraz, oso aproposa iruditzen zait identifikatua sentitzeko eta gaia normaltasunez jorratzeko.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Aula de apoyo
- No le gusta que la traten como si no se enterase

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: LUCIA NO TEME A LA OSCURIDAD	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	X
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da		
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da		X
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Ongizatea bermatzen duen irakurgaia dela erabaki dudana arren (identifikatua sentitzeko aukera eskaintzen duelako) zenbait alderdi desegoki antzeman ditut. Batetik, itsua izateagatik oilo itsura jolastu behar izatea estereotipo hutsa iruditzen zait, aproposagoa izango litzateke jolasak moldatzea. Eta, bestetik, ez ikusteak beldurra ez izatearekin lotzea arriskutsua iruditzen zait.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Nunca antes habíamos visto a una niña ciega
- A veces no podrá jugar a algunas cosas (gallinita ciega)
- Tu tienes lo que yo nunca tendré
- Valiente, como tu no lo ves, no tienes miedo

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: EL GRILLO BENITO	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da		X
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Inguruko laguntzak eta onarpenak duen garrantziaz jarduten duen irakurgaia iruditzen zait.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Musika talde baten partaide
- No oye pero no le importa → Le enseñan a conocer los sonidos

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: LA TORTUGA MARIAN	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da		X
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da		X
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da		X
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Mugak gainditzeko grina azpimarratzen duen irakurgaia da. Nahiz eta era fantastiko batean kontatu istorioa errealitatean aplikatu daitezkeen esaldiak erabiltzen ditu egoeraz kontzientzia sortzeko.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- QUIERE IR DEPRISA PERO NO PUEDE. QUIERE APRENDER A LEER, PERO LE CUESTA
- Lo conseguira y, aunque no lo logre, no importa (SEGUIRÁ VOLANDO PARA LLEGAR DONDE PUEDA)

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: RUIDOS Y SILENCIOS	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan		X
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona	X	

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Ingurugiroaren beharraz jabetzeaz gain, egoerak ulertzearen eta beharrak ezagutaraztearen garrantzia azpimarratzen du. Izan ere, askotan, egoerak aurreikusteko asmoz galdetu gabe aritzen gara zailtasunak dituzten horiekin, haien nahiak edo beharrak aintzat hartu gabe.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- A pesar de mirar lo mismo, no ven igual

- Conocian mis necesidades
- Escuelas como niños como yo, no era fácil tener amigos
- Sin aparatos y dando la espalda no me enteraba de nada
- Difícil aprender a hablar porque no oía mi propia voz
- Gesticular, leer los labios
- No todo son desventajas
- Escuela para niños que podrían oír → Difícil hacerse comprender (sola y triste)
- Rabia por ser sorda
- Dibujando puedo explicarlo casi todo y lograr que todo el mundo me comprenda
- Nos miramos y así nos animamos mutuamente
- ME GUSTA EXPLICAR MIS EXPERIENCIAS PARA QUE LAS PUEDAN CONOCER MUCHOS DE LOS NIÑ@S QUE SON ALGO DISTINTOS A LA MAYORÍA
- Es un poco difícil crecer cuando se pertenece a este grupo
- Es necesario saberlo, así podrás acompañarles mejor

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: EL CAZO DE LORENZO	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean		X
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan		X
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Zailtasun mota guztiak barnebiltzen dituen irakurgai bat da, desberdina den orori erreferentzia egiten diona. Gainera, fokagunea gizartean (gainontzekoen eginkizunean) jartzen du, ikuspegi aldaketa bat bultzatuz.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Doble esfuerzo
- A Lorenzo le gustaría librarse de ese caso, pero es imposible
- Tener ganas de sacar la cabeza del caso
- El caso sigue estando, es más discreto
- LORENZO SIGUE SIENDO EL MISMO

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: ¡QUITATE ESA GORRA!	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	X
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da		
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da		
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Ongizatea bermatzen duen irakurgaitzat hartu dut honakoa. Hala ere, zailtasun asko izan ditut sailkatzerako orduan. Nahiz eta identifikatua sentitzeko eta gainontzeko haurrekin integratua egoteko bideak eskaini, gaur egun guztiz bestelakoak diren egoerak irudikatzen dira. Irrealegia izateak ongizatea bermatu beharrean desmotibatu dezake, eskuragarriak ez diren egoerak irudikatzen direlako.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Botas ortopedicas y inseparable gorra azul (pestañas para compensar lo negativo)
- Yo no tengo miedo, es mami quien se asusta
- Se ve feito → Feo es decirle una cosa así a un niño

- ¿Proteger ocultando? No sabia si hacia lo correcto
- La verguenza de que sus intestinos se vaciaran en medio de la clase
- La directora habia aceptado que usara su gorra
- EL PUEDE HACER TODO LO QUE HAGAN LOS DEMAS, SOLAMENTE QUE LO HARA MAS LENTO. Y SI SE CAE, SABRA LEVANTARSE SOLO
- Prometo que no me caigo más
- Campeon porque no te dejaste morir
- ¿Un lisiado cagon puede jugar a futbol?
- Quitate la gorra, te la quitas o te la quito
- Quitando importancia al bulto: “ya he visto tus piernas”

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: COMO PEZ EN EL AGUA	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da		X
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan		
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da		
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira		X
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Dibertsitate funtzionalaren inguruan aritzen dela, soilik, irudien bidez ikus dezakegu. Horrek gaia normaltasunez tratatzeko aukera eskaintzen digu.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Entrena para ser un extraordinario nadador
- Juegos olímpicos (sueños)
- Cambia las piernas por excamas, aletas

CORPUSA AZTERTZEKO FITXA		
IZENBURUA: OYEME CON LOS OJOS	BAI	EZ
Dibertsitate funtzionala duen pertsona egoera desberdinetan aurkezten da eta ez soilik ezgaitasunarekin erlazionatutako egoera bakar batean	X	
Dibertsitate funtzionala a duen pertsonaren aurkezpena egiterakoan urritasuna nabarmentzen den aspektua da	X	
Dibertsitate funtzionala duen haurra/heldua gainontzeko haur/helduen egoera berdinetan irudikatzen da (eskola, lanean...)	X	
Dibertsitate funtzionala duten pertsonak egoera integratzaileetan agertzen dira eta ez baztertzeko edo egoera desatseginetan	X	X
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruko informazioa egiazkoa, zehatza eta objektiboa da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren egunerokotasuna era erreal batean aurkezten da	X	
Dibertsitate funtzionala duen pertsonaren indarguneak aurkezten dira eta ez soilik ahulguneak	X	
Lantzen den Dibertsitate funtzionalaren inguruan irtenbideak, tratamenduak eta laguntzak erakusten dira	X	
Dibertsitate funtzionala duten haurren ongizatea hobetzen laguntzen du	X	
Narratzailea da dibertsitate funtzionala duen pertsona		X

Zer sentiarazten du irakurgaiak?

Egoera gogorak irudikatzen diren arren, gizartean, zoritxarrez, entzun eta bizi behar diren egoera baztertzailerak irudikatzen dira. Irakurgai honek ere gizarteak dibertsitate funtzionala ulertzeko moduan jartzen du fokagunea, arazoa haiengan jarriz. Irakurgaiaren fokagunea hori izanik, hausnartzeko bidea irekitzen digu, bai eta, bestearen lekuan jartzekoa ere.

OHARRAK eta esaldi adierazgarriak

- Oyeme con los ojos, ya que estan distantes los oidos
- Pronunciando muy despacio las palabras → leer sus labios
- Se inventaba los sonidos (le divertia)
- A VECES LE ENTRISTECIA QUE LOS OTROS NO OBSERVARAN EL MUNDO COMO EL. ES PORQUE TIENEN SUS OIDOS BIEN Y NO

NECESITAN MIRAR Y MIRAR COMO YO

- El tambien a veces buscaba su voz, cuando no la encontraba, recurria a sus manos.
- Su voz de habia ido el día qu ese quedo sordo (aunque podria hablar el mismo no se oia
- Musica que oia con sus ojos
- Miraba con miedo (habia aprendido a diferenciar miradas) → Tienen miedo a que les pase lo mismo que a ti, no de ti.
- Le hacia sufrir
- Eres diferente, no estan acostumbrados.
- SIEMPRE QUE A UNO LE FALTA ALGO, TIENE QUE LUCRAR MAS PARA ALCANZAR LO QUE QUIERE.
- Vas por la vida como cualquier niño. Les llevas ventaja, ves cosas que ellos no ven.
- Me da rabia ser sordo
- ¿Ya no me quieres por lo de los oidos?
- No soportabas gente con defectos. No tengo la culpa de ser sorda. Soy la misma.
- Hay sonidos que nunca olvidare
- Todos somos imperfectos.
- ALGO TE COJEA EN EL ALMA, PORQUE NO ERES CAPAZ DE ACEPTAR LAS IMPERFECCIONES DE LOS DEMAS
- Nada es posible aparte de seguir aceptandote como eres.
- Valiente
- Triste darse cuenta que nunca mas seria como los demas (mala suerte)
- ¿Crees que vas a sanarle los oidos con sus lagrimas= si eso fuera posible me pasaria la vida llorando
- El silencio tambien habla
- Miedo al sielncio
- ¿Por que la gente que puede hablar no habla?